

Тернопільський національний економічний університет
Юридичний факультет
Кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

Уніят Ольга Йосифівна

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ / INFORMATION
SUPPORT OF ADMINISTRATIVE ACTIVITIES**

спеціальність: 029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
магістерська програма – Документознавство та інформаційна діяльність

Магістерська робота

Виконала студентка групи ДІДм-21
О.Й. Уніят

Науковий керівник:
к.філол.н., доцент
Л.І. Біловус _____

Магістерську роботу допущено
до захисту:

«_____» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ **О.Є. Гомотюк**

ТЕРНОПІЛЬ - 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ	11
1.1. Загальна характеристика, структура апарату і організація роботи загального відділу Тернопільської районної державної адміністрації	11
1.2. Процес технологізації інформаційного простору державного управління як механізм формування позитивного іміджу місцевої влади	22
Висновки до розділу 1	29
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ	31
2.1. Організація єдиного реєстру національних інформаційних ресурсів в електронному урядуванні	31
2.2. Інформаційний менеджмент як інструмент забезпечення відкритості й прозорості в діяльності органів державного управління України	38
Висновки до розділу 2	50
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ	53
3.1. Удосконалення інформаційного забезпечення управління органів влади	53
3.2. Шляхи удосконалення інформаційно-аналітичної діяльності в системі управління апарату Тернопільської районної державної адміністрації	55
Висновки до розділу 3	63
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	81

ВСТУП

Інформації належить важлива роль в управлінських технологіях і процесах. Оперативний аналіз інформації органами влади центрального, регіонального і місцевого рівнів сприяє своєчасному прийняттю управлінських рішень. Інформаційне забезпечення органів влади є одним з найважливіших завдань на сучасному етапі. За допомогою механізмів інформаційного забезпечення формуються умови для розвитку та вдосконалення інформаційного суспільства, стимулюються і розширюються інформаційні технології, забезпечується вільний доступ населення до інформації.

Інтеграційні процеси, які відбуваються в нашому суспільстві, спрямовані на широке використання новітніх інформаційних технологій у різних галузях та знаходять своє практичне застосування у сферах державного управління. На сьогодні немає таких ділянок у політичній сфері суспільного життя, де б не знайшли свого застосування інформаційні технології, що мають найпотужніший вплив на всі сфери сучасного суспільства.

Державні інституції зобов'язані надавати громадянам комплексну та неупереджену інформацію для того, щоб дати їм можливість визначати альтернативні рішення та зробити свідомий вибір. З цієї точки зору найважливішою рисою демократії є те, що вона гарантує виявлення помилок розвитку та дає можливість проведення реформи політичної, економічної та соціальної системи поступово, уникаючи нагромадження конфліктів.

Проблеми, пов'язані зі створенням, використанням, а також впливом інформаційних технологій на розвиток сучасного суспільства, постійно перебувають в полі зору провідних учених України та інших країн світу. Українські і російські науковці особливу увагу приділяють вивченню місця і ролі інформації в управлінні суспільством.

В основу проблемної ситуації покладено суперечність, яка полягає в нагальній потребі підвищити рівень довіри в суспільстві до дій влади, максимально використовуючи при цьому переваги нових можливостей в інформаційних взаємодіях і разом з тим у необхідності забезпечити підзвітність уряду

перед суспільством шляхом отримання повної, своєчасної та об'єктивної інформації громадянами про дії владних структур. Отже, нагальною стає потреба у визначенні об'єктивних особливостей використання технологій інформаційного забезпечення з метою підвищення прозорості дій владних структур для компенсації витрат, пов'язаних з недовірою до уряду. Прозорість прийнятих рішень та здійснюваних дій є засобом, необхідним для забезпечення більшої підзвітності уряду перед громадянами та підтримки суспільством дій уряду.

Процеси глобалізації зумовили розвиток високотехнічних інформаційних мереж, які складають основну умову формування інформаційного суспільства. Вченими Р. Ароном, Д. Беллом, З. Бжезинським, К. Боулдінгом, Дж. Гелбрейтом, Н. Луманом, М. Маклюеном, М. Понятовським, П. Серван-Шрайбером, О. Тоффлером, А. Туреном, М. Хоркхаймером, Ю. Хабермасом досліджено характерологічні особливості та описано концепції інформаційного суспільства. Тлумачення Р. Ляк простору соціальної взаємодії досліджували В. Г. Корольш, М. Н. Корнєв, Н. М. Лисиця, М. Б. Невзлін, Г. Т. Почепцов.

Дослідження інформаційного забезпечення становлять предмет аналізу в роботах таких сучасних українських вчених: М. Згуровського, А. Колодюка. Питанням інформаційного забезпечення в системі державного управління приділяють увагу М. Дітковська, П. Клімушин, О. Крюков, О. Орлов, А. Панчук.

Так, особливості становлення інформаційного типу суспільства в Україні на сучасному етапі та ролі засобів масової інформації в перетворенні суспільства відображені в публікаціях О.О.Баранова, В. М. Бебика, Д. І. Видріна, В. М. Глушкова, К. С. Гаджиева, Н. Костенко, С. Б. Кримського, О. О. Михалевча, Ю. В. Павленка, Ю. М. Пахомова, Г. Г. Почепцова, С. А. Чукут, Т. В. Джиги та багатьох інших дослідників.

Питання класифікації інформації, захисту інформації, видів електронних документів, впровадження електронного урядування розглядали такі вітчизняні науковці: В. В. Балюк, А. Р. Бекірова, К. О. Вознюк, О. В. Загвойська,

О. В. Карпенко, А. А. Крига, І. Л. Охоцький, В. О. Сафіуліна, А. І. Семенченко, О. Ю. Чечель, С. А. Чукут та ін.

Дослідження властивостей інформації в інформаційній системі виконавчої влади розглядали такі вітчизняні науковці, як В. Я. Гуменюк, С. І. Ожегов, О. Г. Охріменко, Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалова, В. Ф. Ситник, Ю. П. Сурмін, Т. А. Писарєвська, Н. В. Єрємїна, О. С. Краєва тощо.

Мета - проаналізувати шляхи удосконалення інформаційного забезпечення управління органів виконавчої влади в Тернопільській районній державній адміністрації.

Відповідно до мети були поставлені **завдання**:

- охарактеризувати сутність процесу інформаційного забезпечення управління органів виконавчої влади;
- уточнити критерії та принципи державної політики у сфері європейської інтеграції;
- дослідити інформаційне забезпечення управління органів виконавчої влади на місцевому рівні;
- обґрунтувати шляхи покращення інформаційного забезпечення Тернопільської районної державної адміністрації.

Об'єкт дослідження – інформаційне забезпечення органів виконавчої влади в Україні.

Предмет дослідження – удосконалення інформаційного забезпечення управління Тернопільської районної державної адміністрації.

Методи дослідження. Відповідно до мети і завдань дослідження в роботі застосовувався загальнонауковий *діалектичний метод* пізнання соціальних явищ у сферах дії держави та права. Цей метод сприяв об'єктивній оцінці стану інформаційного забезпечення органів виконавчої влади. *Формально-юридичний метод* використовувався при дослідженні змісту та структури адміністративно-правових норм, що регулюють відносини інформаційного забезпечення функціонування органів виконавчої влади. *Логіко-семантичний метод* сприяв поглибленню понятійного апарату. *Догматико-юридичний метод* аналізу норм

чинного законодавства дозволив виявити в ньому прогалини та недоліки, сформулювати пропозиції щодо удосконалення правових норм у сфері забезпечення інформаційної безпеки органів виконавчої влади.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в уточненні сутності процесу інформаційного забезпечення управління в органах державної влади в Україні та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів інформаційного забезпечення управління Тернопільської районної держадміністрації.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в дослідженні сутності процесу інформаційного забезпечення органів державної влади та розробці практичних рекомендацій щодо покращення інформаційного забезпечення їх діяльності.

Основні положення дослідження також можуть бути використані для подальшого вдосконалення систем документування органів державної влади та місцевого самоврядування, у практичній діяльності регіональних органів влади та місцевого самоврядування з метою вдосконалення їх інформаційного забезпечення.

Структура роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків та списку використаних джерел (107 найменувань) і 3 додатків. Загальний обсяг роботи становить 83 сторінки, з них – 69 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

1.1. Загальна характеристика, структура апарату і організація роботи загального відділу Тернопільської районної державної адміністрації

Відповідно до конституційної доктрини здійснення державної влади на засадах її поділу, виконавча гілка – лише один із видів діяльності у здійсненні державної влади, зміст якої полягає в організації практичного виконання законів, втілення їхніх вимог у життя, тобто здійснення виконавчо-розпорядчої (управлінської) діяльності [58, с. 270].

Згідно з чинною Конституцією України, такими органами є органи виконавчої влади та місцеві державні адміністрації. На наш погляд, текстуально відповідно до букви статей 118 та 119 чинної Конституції України (КУ) та до букви Закону України, «Про місцеві державні адміністрації» (ЗУ) потрібно ширше розуміти сутність цього інституту, тобто місцеві державні адміністрації – це не тільки місцеві органи виконавчої влади. Особливість статусу місцевих державних адміністрацій полягає у тому, що вона стосується як президентської влади, так і місцевого самоврядування.

З огляду на зміст Конституції України слід відзначити, що Президент України не є виключним «будівничим» системи органів виконавчої влади. Згідно з п.п. 12, 13 статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються організація і діяльність органів виконавчої влади та територіальний устрій України. Тобто відповідну роль у створенні системи органів виконавчої влади відіграє законодавчий орган – Верховна Рада України [59, с. 173].

До визначення компетенції органу виконавчої влади можна залучити усталене в минулому визначення компетенції державного органу як сукупності його прав і обов'язків (повноважень) та підвідомчості (питання відання, тобто питання, які вирішує орган, коло діяльності). Але це визначення, на наш

погляд, має бути доповнене положенням про покладену на орган виконавчої влади соціально-політичну відповідальність за результати своєї діяльності. Тобто відповідальність перед громадянським суспільством за стан справ у галузі чи галузях, які відносяться до відання органу виконавчої влади і власне за свою діяльність у цій сфері.

Виконавча влада на місцях здійснюється головним чином місцевими – обласними і районними, а також Київською міськими – державними адміністраціями. У Тернополі виконавча влада здійснюється Тернопільською обласною державною адміністрацією.

Згідно із ст. 118 Конституції України, склад місцевих державних адміністрацій формується головами місцевих державних адміністрацій, які, у свою чергу, призначаються на посаду та звільняються з посади Президентом за поданням Кабінету Міністрів.

Голови місцевих державних адміністрацій при здійсненні своїх повноважень відповідальні перед Президентом і Кабінетом Міністрів, підзвітні та підконтрольні органам виконавчої влади вищого рівня, тобто районні держадміністрації – обласним держадміністраціям, обласні держадміністрації – Кабінету Міністрів. Вони також підзвітні і підконтрольні відповідним органам місцевого самоврядування (радам) у частині повноважень, делегованих їм цими радами (частини 3–7 ст. 118 Конституції).

Місцеві державні адміністрації у частині здійснення ними делегованих повноважень підзвітні і підконтрольні відповідним радам [83, с. 81].

Місцеві державні адміністрації при здійсненні своїх повноважень у сфері управління взаємодіють з відповідними міністерствами та іншими центральними органами. Голови місцевих державних адміністрацій координують діяльність територіальних органів міністерств та інших центральних органів, сприяють їм у виконанні покладених на ці органи завдань.

Голови місцевих державних адміністрацій взаємодіють з міністерствами та іншими центральними органами в процесі управління структурними підрозділами цих адміністрацій, що перебувають у «подвійному»

підпорядкуванні. Тому управління, відділи та інші структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій підзвітні та підконтрольні відповідним міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади.

У разі визнання міністерством, іншим центральним органом незадовільною роботи відповідного управління, відділу, іншого структурного підрозділу місцевої державної адміністрації або їх керівників міністр чи керівник іншого центрального органу звертається з відповідним вмотивованим поданням до голови місцевої державної адміністрації. Голова місцевої державної адміністрації зобов'язаний розглянути це подання і не пізніше як у місячний термін дати обґрунтовану відповідь або прийняти рішення [84, с. 42].

У стосунках місцевих державних адміністрацій з окремими міністерствами, іншими центральними органами, які мають територіальні органи в областях і районах (міліція, служба безпеки, оборона), їх взаємовідносини мають більш незалежний характер. Керівники таких територіальних органів міністерств, інших центральних органів підзвітні і підконтрольні головам місцевих державних адміністрацій лише з питань здійснення повноважень цих адміністрацій.

Голова місцевої державної адміністрації має право порушувати перед міністерствами, іншими центральними органами вмотивовані питання про відповідність займаній посаді керівників їх територіальних органів, на підставі чого міністерство, інший центральний орган має у місячний термін дати обґрунтовану відповідь або прийняти рішення.

Взаємовідносини обласної та районних місцевих державних адміністрацій характеризуються тим, що обласні державні адміністрації у межах своїх повноважень спрямовують діяльність районних державних адміністрацій та здійснюють контроль за їх діяльністю. Голови районних державних адміністрацій регулярно інформують про свою діяльність голів обласних державних адміністрацій, щорічно та на їх вимогу звітують перед ними.

Місцеві державні адміністрації на підвідомчій території мають плідно взаємодіяти з органами місцевого самоврядування, зокрема, у вирішенні питань

економічного, соціального та культурного розвитку відповідних територій, зміцнення матеріальної та фінансової бази місцевого самоврядування, виконання наданих їм законом повноважень органів виконавчої влади, розглядати та враховувати у своїй діяльності пропозиції органів місцевого самоврядування [103, с. 19].

При цьому місцеві державні адміністрації не мають втручатися у здійснення органами місцевого самоврядування власних повноважень.

Для здійснення спільних програм місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування можуть укладати договори, створювати спільні підприємства та організації.

Найважливішу увагу місцеві державні адміністрації мають приділяти стосункам з громадянами, що мешкають на відповідній території, зокрема, сприяти громадянам у реалізації ними їх конституційних прав, свобод та виконання конституційних обов'язків. Громадяни звертаються до місцевих державних адміністрацій у вирішенні конкретних питань, що належать до відання місцевих державних адміністрацій. Їхні посадові особи зобов'язані розглянути звернення громадян і протягом місячного терміну дати обгрунтовану відповідь та вжити необхідних заходів.

Система органів виконавчої влади України юридично закріплена в Конституції й інших нормативних актах України.

Глави місцевих державних адміністрацій приймають лише один правовий акт – розпорядження. Глава керує діяльністю місцевої державної адміністрації на основі єдиноначальності [4, с. 24].

Тернопільська районна державна адміністрація – місцевий орган виконавчої влади в Тернопільській області, який діє на основі Закону України «Про місцеві державні адміністрації» і Типового регламенту та керується Конституцією України, Законами України, Указами Президента України, розпорядженнями КМ України, розпорядженнями і дорученнями голови РДА.

Апарат районної державної адміністрації здійснює правове, інформаційно-аналітичне, методичне, кадрове, матеріально-технічне та організаційне

забезпечення діяльності РДА, систематичну перевірку виконання актів законодавства та розпоряджень голови [43, с. 317].

У Районній адміністрації діють структурні підрозділи за основними напрямками роботи. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення – в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України. Регламент, чисельність працівників, структуру і штатний розклад затверджує голова. Районна державна адміністрація діє на засадах:

- ✓ відповідальність перед людиною і державою за свою роботу,
- ✓ верховенство права,
- ✓ законність,
- ✓ пріоритетність прав людини,
- ✓ гласність,
- ✓ поєднання державних і місцевих інтересів [44, с. 37].

Структура Тернопільської районної державної адміністрації має такий вигляд:

Апарат районної державної адміністрації у складі:

- відділ організаційної роботи та внутрішньої політики;
- відділ загального діловодства;
- відділ фінансово – господарського забезпечення;
- відділ ведення Державного реєстру виборців;
- юридичний відділ;
- відділ взаємодії з правоохоронними органами, оборонної та мобілізаційної роботи;
- сектор кадрової роботи;
- сектор контролю [40, с. 7].

Структурні підрозділи Тернопільської районної державної адміністрації (самостійні управління та відділи):

- управління агропромислового розвитку;
- управління економіки;
- управління праці та соціального захисту населення;

- фінансове управління;
- відділ з питань державної реєстрації;
- відділ у справах сім'ї, молоді та спорту;
- відділ містобудування та архітектури;
- відділ розвитку інфраструктури;
- відділ освіти;
- відділ культури та туризму;
- відділ з питань надзвичайних ситуацій;
- архівний відділ;
- служба у справах дітей.

На території Тернопільського району також функціонують:

- районний відділ УМВС України в Тернопільській області;
- міжрайонне відділення управління СБУ в Тернопільській області;
- прокуратура району;
- районне управління юстиції;
- районний відділ Головного управління МНС України;
- управління Державного казначейства у Тернопільському районі;
- управління Держкомзему у Тернопільському районі;
- управління Пенсійного фонду України в Тернопільському районі;
- Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Тернопільського району;
- районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді [31].

Районні державні адміністрації є єдиноначальними органами виконавчої влади, владні повноваження яких реалізуються одноособове їх керівниками – головами. Голова районної адміністрації формує її склад, до якого входять голова місцевої державної адміністрації, його перший заступник, не більше трьох заступників, керівники управлінь, відділів та інших структурних підрозділів.

Зміст компетенції державних адміністрацій визначається віднесенням до їх відання вирішення у межах і формах, визначених Конституцією і законами України, таких питань місцевого життя:

- ✓ забезпечення законності, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян;
- ✓ соціально-економічного розвитку відповідних територій;
- ✓ бюджету, фінансів та обліку;
- ✓ управління майном, приватизації та підприємництва;
- ✓ промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту і зв'язку;
- ✓ науки, освіти, культури, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, сім'ї, жінок, молоді та неповнолітніх;
- ✓ використання землі, природних ресурсів, охорони навколишнього середовища;
- ✓ зовнішньоекономічної діяльності;
- ✓ оборонної роботи та мобілізаційної підготовки;
- ✓ соціального захисту населення, праці та заробітної плати, а також в інших галузях (сферах), визначених законами [43, с. 86].

Для виконання своїх завдань і функцій державна адміністрація має право:

- ✓ здійснювати контроль за станом додержання Конституції та законів України, інших актів законодавства органами місцевого самоврядування керівниками підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності і підпорядкування, а у разі виявлення порушень входити з поданням до цих органів про усунення відповідних порушень;
- ✓ одержувати необхідну статистичну інформацію та інші необхідні для здійснення своїх повноважень дані від державних органів, органів місцевого самоврядування, громадських і релігійних організацій, підприємств, установ та організацій;

- ✓ порушувати питання про дострокове припинення повноважень відповідних рад, сільських, селищних і міських голів згідно з чинним законодавством;
- ✓ залучати вчених, спеціалістів, представників громадськості до підготовки і розгляду питань, що входять до компетенції місцевих державних адміністрацій;
- ✓ надсилати Президенту, Кабінету Міністрів, іншим органам виконавчої влади "вищого рівня пропозиції з питань вдосконалення чинного законодавства і практики його реалізації у сфері державного управління;
- ✓ приймати акти з питань, віднесених до компетенції місцевих державних адміністрацій;
- ✓ відповідно до законодавства укладати угоди і договори;
- ✓ здійснювати інші функції та повноваження згідно з чинним законодавством [68, с. 141].

Кожний орган виконавчої влади наділений державою відповідною компетенцією, яка закріплена у правових актах.

Поняття компетенції системи органів виконавчої влади здебільшого не вживається, тоді як поняття системи органів виконавчої влади є загальноживим. Однак це не означає, що поняття компетенції системи органів виконавчої влади скоріше абстрактне, ніж реальне і формально закріплене у нормативно-правових актах. Все ж, і як суто теоретичне поняття, і як сума компетенцій всіх органів (елементів), що складають систему органів виконавчої влади, поняття компетенції системи органів виконавчої влади має право на існування в дослідженнях науковців і врахування його при виробленні рекомендацій для практики [68, с. 159].

Апарат Тернопільської районної державної адміністрації, в межах їхніх повноважень, здійснює правове, інформаційно-аналітичне, методичне, кадрове, матеріально-технічне та інше організаційне забезпечення діяльності місцевої державної адміністрації, систематичну перевірку виконання актів

законодавства та розпоряджень голови державної адміністрації здійснює її апарат.

Апарат Тернопільської районної державної адміністрації відповідно до покладених на нього завдань:

1) опрацьовує документи, що надходять до місцевої державної адміністрації, готує до них аналітичні, довідкові та інші матеріали, а також проекти доручень голови та заступників голови місцевої державної адміністрації;

2) здійснює опрацювання проектів розпоряджень; за дорученням голови місцевої державної адміністрації розробляє проекти розпоряджень з організаційних та кадрових питань;

3) перевіряє за дорученням голови місцевої державної адміністрації виконання актів законодавства, розпоряджень і доручень голови місцевої державної адміністрації управліннями, відділами та іншими структурними підрозділами місцевої державної адміністрації, а також районними державними адміністраціями; вивчає і узагальнює досвід роботи цих органів та надає практичну допомогу у її поліпшенні; розробляє пропозиції про удосконалення діяльності цих органів, здійснює контроль за своєчасним поданням ними доповідей, інформації та інших матеріалів щодо виконання актів законодавства, розпоряджень і доручень голови місцевої державної адміністрації;

4) аналізує за дорученням голови місцевої державної адміністрації роботу органів місцевого самоврядування у межах і порядку, визначених законодавством, надає методичну та іншу практичну допомогу у поліпшенні організації їх роботи, готує пропозиції про поглиблення взаємодії місцевої державної адміністрації з органами місцевого самоврядування у спільному вирішенні питань економічного, соціального та культурного розвитку відповідних територій;

5) готує аналітичні, інформаційні та інші матеріали з організаційних та кадрових питань, що розглядаються головою місцевої державної адміністрації;

6) опрацьовує і подає голові місцевої державної адміністрації проекти планів рйботи місцевої державної адміністрації, забезпечує контроль за їх виконанням;

7) здійснює організаційне забезпечення засідань колегій, а також нарад, що проводяться головою місцевої державної адміністрації та його заступниками;

8) організовує особистий прийом громадян і розгляд звернень, що надійшли до місцевої державної адміністрації, контролює вирішення порушених у них питань, узагальнює та аналізує пропозиції, що містяться в них, розробляє пропозиції, спрямовані на усунення причин, які породжують обгрунтовані скарги і зауваження громадян;

9) аналізує разом із структурними підрозділами місцевої державної адміністрації соціально-економічне і суспільно-політичне становище на відповідній території, розробляє та вносить голові місцевої державної адміністрації пропозиції щодо його поліпшення; бере участь у підготовці звітів місцевої державної адміністрації про виконання програм соціально-економічного і культурного розвитку території, а також про реалізацію повноважень, делегованих відповідною радою;

10) проводить відповідно до затвердженого головою місцевої державної адміністрації плану роботу, пов'язану з організацією добору, розстановки, підвищення кваліфікації та заохоченням працівників місцевої державної адміністрації, створенням кваліфікованого резерву і веденням обліку кадрів, вживає заходів для поліпшення організації та підвищення ефективності роботи працівників місцевої державної адміністрації;

11) забезпечує ведення діловодства, дотримання секретності і службової таємниці;

12) здійснює матеріально-технічне і господарсько-по-бутове забезпечення діяльності місцевої державної адміністрації;

13) виконує інші функції відповідно до законодавства та за дорученням голови місцевої державної адміністрації [44, с. 36].

Організація роботи апарату Тернопільської районної державної адміністрації здійснюється відповідно до регламенту місцевої державної адміністрації, інструкції з діловодства в місцевій державній адміністрації, а також положення про апарат, що затверджуються головою місцевої державної адміністрації.

Крім цього, в структурі Тернопільської районної державної адміністрації функціонує **загальний відділ**, основними завданнями якого є:

- документування діяльності голови районної державної адміністрації та апарату райдержадміністрації;
- організація діловодства, забезпечення єдиного порядку роботи з документами в апараті районної державної адміністрації;
- забезпечення технічного контролю за строками проходження службових документів, що надійшли до райдержадміністрації;
- підготовка інформаційно-аналітичних матеріалів з питань документообігу;
- підготовка проектів розпоряджень і доручень голови районної держадміністрації з питань, що належать до компетенції відділу;
- надання методичної допомоги в організації роботи з ведення діловодства відділам, управлінням районної державної адміністрації та органам місцевого самоврядування.

Відділ, відповідно до покладених на нього завдань, здійснює ведення діловодства у райдержадміністрації:

- приймає, реєструє і передає за призначенням вхідну, а також внутрішню документацію райдержадміністрації. Реєструє і відправляє вихідну кореспонденцію;
- забезпечує разом з відділом організаційної роботи райдержадміністрації організаційно-технічну підготовку засідань колегії райдержадміністрації, нарад та інших заходів, що проводяться керівництвом районної державної адміністрації;

- здійснює реєстрацію, друкування і розмноження листів, розпоряджень голови райдержадміністрації, забезпечує своєчасне доведення їх до виконавців. У необхідних випадках видає копії та витяги з документів;

- складає зведену номенклатуру справ райдержадміністрації, забезпечує контроль за правильністю формування і зберігання справ райдержадміністрації, що підлягають до здачі в державний архів;

- за дорученням керівника апарату райдержадміністрації, вивчає у виконкомах місцевих рад стан організації діловодства;

- з метою удосконалення форм і методів знайомиться з досвідом ведення діловодства у райдержадміністраціях області;

- здійснює контроль за правильністю проходження документів у райдержадміністрації, готує довідки, звіти, інформації з питань ведення діловодства [44, с. 36].

Ефективність управління як складової частини державної системи значною мірою залежить від повноти та достовірності вихідної інформації, яка використовується при прийнятті рішень із питань його стратегічного та оперативного розвитку.

1.2. Процес технологізації інформаційного простору державного управління як механізм формування позитивного іміджу місцевої влади

Технологізація інформаційних впливів постає широкомасштабним процесом, спрямованим на узгодження як структурних, так і змістових чинників соціальної взаємодії у сфері державного управління. Переваги технологізації порівняно зі стратегічним плануванням можна окреслити в наступних напрямках:

1) організація процесу індивідуального та соціально-психологічного впливу, орієнтованого на досягнення результату, що регламентований часом та простором, здатного забезпечувати необхідний ефект;

2) оптимізація ресурсних витрат у процесі технологізації системи скоординованих дій, підпорядкованих єдиній меті;

3) універсалізація технологізованих дій, тобто виведення їх на

надситуативний рівень;

4) створення алгоритмів оптимальних впливів на основі використання усталених соціально-психологічних технологій [87, с. 38].

Фактично технологічний підхід закріпився у практиці прикладної діяльності і є проекцією наукової діяльності, що поєднує практику як діяльність щодо розв'язання конкретних проблем та прикладні дослідження і розробки. У цьому контексті функцією науки державного управління є аналіз ситуацій та феноменів і забезпечення прогнозу їхнього розвитку, а продуктом прикладної діяльності є конкретні рекомендації. Засобом втілення таких рекомендацій при врахуванні результатів фундаментальних і прикладних досліджень і є технології як сукупність спланованих, організованих певним чином зусиль з метою розв'язання конкретної мети. Саме у такий спосіб технологізація у сфері інформаційного суспільства отримує методологічне обґрунтування та може бути успішно інтегрована в управлінську діяльність [106].

Технологія – це цілісна динамічна система, що включає в себе засоби, операції та процедури діяльності, управління цією діяльністю, необхідні інформацію і знання, енергетичні, кадрові й інші ресурси, а також сукупність економічних, соціальних, екологічних та інших наслідків, які певним чином впливають і змінюють соціальне і природне середовище даної системи, що утворюють взаємопов'язані цикли логічно зумовлених перетворень енергії та інформації. Тобто ми маємо на увазі розширене поняття технологій, запропоноване Ч. Перроу, як засіб перетворення будь-яких ресурсів у бажаний результат діяльності [108, с. 27].

Проаналізувавши різні підходи до розуміння терміна «технологія» з позиції технологічного підходу в інформаційній політиці, найбільш доцільним, на наш погляд, є вживання терміна «технологія» як такого, що:

1) найбільш повно окреслює цілеспрямовану та упорядковану на основі дослідження певних закономірностей сукупність і послідовність дій та операцій, спрямованих на оптимізацію, корекцію чи змін певних соціально-психологічних процесів або станів;

2) поєднує дві сутності: узгодження зовнішніх (структурна організація) та внутрішніх (змістових, психологічних чинників) чинників інформаційного впливу;

3) відкриває простір для уніфікації інформаційного впливу та оптимізації інформаційної діяльності в цілому;

4) не суперечить гуманістичним тенденціям та протиставляється маніпулюванню [86, с. 18].

Технології у сфері інформаційного простору є надзвичайно різноманітними як щодо їх композиційної побудови, так і стосовно змістової наповненості. Так, з переходом до технологічного, постіндустріального суспільства ми можемо говорити про суттєву технологізацію політичної діяльності. Сфера застосування технологій перебуває в площині практичної діяльності політичних суб'єктів по здійсненню політичного курсу і досягненню конкретних політичних цілей і завдань.

Ефективність застосування технологічного підходу в практичній діяльності інформаційного простору має свої переваги ще й тому, що дає змогу вибудувати чіткий алгоритм дій, що здійснюється за допомогою аналітичного цілеспрямовування і подальшого поділу діяльності на окремі етапи, стадії, операції, відбір адекватних ефективних методів, ресурсів і логіки їх застосування залежно від цілей, що мають бути реалізовані.

Сфера інформаційного простору активно використовує соціально-психологічні технології для здійснення інформаційних впливів. Найбільш поширеними серед яких є наступні підходи:

1) гносеологічний – аналіз ситуації, формування завдання, здобуття нових знань, необхідних для її вирішення;

2) прогностичний – дії, пов'язані з «забіганням вперед», передбаченням можливих результатів;

3) конструктивний – дії, пов'язані з композиційною побудовою подальшої діяльності, різних її варіантів, можливих змін певних етапів тощо;

4) комунікативний – дії, пов'язані з встановленням цільових

взаємовідношень між сторонами в процесі вирішення поставлених завдань;

5) організаційний – власне організація діяльності;

б) рефлексивний - оцінка результатів діяльності та планування на їх основі подальших завдань [71, с. 219].

У всіх галузях інформаційного суспільства соціально-психологічні технології виконують низку тотожних функцій. У першу чергу це організаційна функція, що полягає в системній організації, плануванні та цілевід-повідному спрямуванні діяльності. Близькою до цієї функції є координаційна, оскільки інформаційні технології дають змогу координувати процес соціальної взаємодії, вибудовуючи ієрархічну структуру всіх компонентів процесу з метою найбільш ефективної його реалізації. У будь-якій галузі інформаційного суспільства соціально-психологічні технології виконують прогностичну функцію, що полягає в можливості на основі знання певних закономірностей протікання та розвитку соціальних процесів робити прогнози стосовно ефективності діяльності, проводити своєчасну корекцію певних її складових та передбачати результати інформаційних кампаній.

Окремо варто сказати про комунікативну функцію. Оскільки будь-які інформаційні технології мають на меті освоєння, розширення та організацію комунікативного простору таким чином, щоб циркуляція у ньому інформації була налагоджена оптимальним чином з точки зору забезпечення взаємних інтересів, надзвичайно значимою є оптимізуюча функція соціально-психологічних технологій, що полягає в самоактуалізації, розвитку та реалізації потенційних можливостей усіх учасників інформаційної взаємодії, організованої та скоординованої у межах певної інформаційної технології [72, с. 326].

Як бачимо, впровадження технологічного підходу в інформаційній сфері державного управління знаходить своє теоретичне і методологічне обґрунтування та постає процесом закономірним, органічно пов'язаним зі специфікою практики і відкриває широкі можливості для більш продуктивної організації соціальної взаємодії, поєднуючи орієнтацію на глибинно-

психологічні механізми та чинники цього процесу із засадами раціонального стратегічного планування.

Інформаційні технології мають на меті налагодження комунікативних зв'язків на основі вільного розвитку соціально-психологічних процесів та станів, що влаштовують усіх учасників комунікативного процесу. Як правило, зазначені технології оптимальні при вже налагоджених соціальних потоках зі стабільним рівнем взаємних очікувань та при контрольованих настроях, потребах, інтересах тощо. До найбільш актуальних ми можемо віднести технології створення та підтримки іміджу влади.

Типи технологій відрізняються не лише за своєю функціональною спрямованістю, але й складністю організації, термінами реалізації та кількістю задіяних соціально-психологічних механізмів, прийомів і технік. Фактично, простіші технології на практиці завжди включаються до складу більш складних технологій. Конструктивні технології, таким чином, поєднують у собі всі попередні типи технологій, організовуючись як своєрідна технологічна система, об'єднана довгостроковою метою та заснована на базових корпоративних принципах [72, с. 326].

Відповідно до конкретної ситуації та характеру проблем, які мають вирішуватися, можна видозмінювати структуру технології (відкрита, замкнена, циклічна), а також спосіб організації комунікативного простору в ній (інформування, стереотипізація, міфологізація).

Безпосередній ефект соціальної взаємодії в системі інформаційного поля залежить від способу організації комунікації даної взаємодії, а отже, і комунікативного простору інформаційних технологій, головне значення в якому має міфологізація як найбільш поширений спосіб організації комунікативного простору. Міфологізація (та меншою мірою – стереотипізація) часто має неусвідомлюваний, ірраціональний характер і тому розширює можливості впливу та є найбільш ефективною. Всі типи уявної дійсності, на думку Г. Г. Почепцова, виступають в ролі «соціальних вітамінів». Міф ніби переносить людину в іншу сітку координат, даючи пояснення майбутньому і минулому.

Аналогічний вплив має й імідж. Усі ці чинники активно використовуються в політиці.

При використанні інформаційних технологій, спрямованих на створення позитивного іміджу влади, варто звернути увагу на ряд особливостей їх застосування. А саме, для реалізації завдань, пов'язаних зі створенням позитивного іміджу влади, доцільніше використовувати замкнені (рідше – відкриті) технології зі стереотипізованим чи міфологізованим комунікативним простором, спрямовані на актуалізацію індивідуальної міфологічної свідомості чи досвіду або певних стереотипізованих зразків.

Спрямовуючи зусилля на підвищення іміджу, доцільно використовувати відкриті міфологізовані або інформаційні технології, спрямовані на актуалізацію у адресатів механізмів впізнавання та продукування. При вирішенні завдань підвищення іміджу зі слабкими позиціями краще орієнтуватися на закриті чи циклічні технології, комунікативний простір яких був би організований як інформування (рідше – міфологізація та стереотипізація), а метою яких була б нейтралізація негативного ставлення та корекція небажаних стереотипів. Організовуючи заходи антиреклами, доцільно користуватися замкненими технологіями, комунікативний простір яких буде організовуватись як стереотипний (рідше – міфологічний), а зміст яких полягатиме в актуалізації певних стереотипних шаблонів (рідше – міфем), що редукуватимуть, звужуватимуть простір взаємодії, забезпечуючи у такий спосіб можливість повного контролю над процесами, що відбуваються в ньому [82, с. 528].

При вирішенні завдань розширення сфери потенційного впливу на маси найбільш дієвими будуть відкриті (рідше замкнені) технології з міфологізованим комунікативним простором (технології створення моди чи престижу), спрямовані на актуалізації механізмів ідеалізації та запозичення, або стереотипізовані технології (програмування вкладених дій), спрямовані на актуалізацію механізмів наслідування та дисоціації в групі. Підтримку реорганізації та змін доцільніше здійснювати за допомогою відкритих інформаційних технологій, втім зміст окремих повідомлень та характеру

комунікації може бути при цьому стереотипізованим чи міфологізованим, актуалізуючи у такий спосіб не лише попередній досвід цільових груп, але й їх міфологічний досвід або стереотипізовані позиції.

Звичайно, наведений перелік рекомендацій є спрощеним і схематизованим та відображає лише основні тенденції та загальні теоретичні засади організації ефективних інформаційних технологій у сфері політики.

Конкретні можливості технологічного підходу в системі інформаційної політики дають змогу зробити висновок про те, що ефективність інформаційних технологій як засобу цілеспрямованого впливу для формування позитивного іміджу влади визначається передусім не переліком заходів та прийомів, підпорядкованих вирішенню певного завдання, а орієнтацією на загально-психологічні чинники, сутнісні складові індивідуальних та соціально-психологічних явищ та процесів, що характеризують процес інформаційної взаємодії та охоплюються соціально-психологічними технологіями через актуалізації у межах комунікативного простору певних глибинно-психологічних утворень, проявів колективного несвідомого, елементів міфологічного та індивідуального досвіду, а також індивідуальної міфологічної свідомості [99, с. 71].

Теоретичний огляд різних підходів та механізмів щодо застосування технологічного підходу в інформаційному просторі показує широкі можливості для його застосування у сфері державного управління для побудови позитивного іміджу влади. Це потребує подальшого вивчення теоретичних основ побудови іміджу влади, цілей і завдань, професійних та етичних вимог у сфері інформаційного простору. У цьому контексті особливо актуальною, на наш погляд, є створення іміджевої концепції, яка відповідала б сучасним запитам суспільства та на відміну від інших загальноприйнятих міжнародних концепцій, відображала культурно-історичні аспекти та сприяла б ідентифікації українського суспільства як нації.

Беззаперечним є те, що ефективність рішень органів державної влади та місцевого самоврядування значною мірою залежить від інформації, якою володіють ці установи.

Передбачення потреби в інформації для Тернопільської районної державної адміністрації, на нашу думку, можна розглядати як її планування, яке можливо поділити на стадії:

- виникнення потреб в інформації;
- визначення конкретних інформаційних потреб управління;
- обробка інформації (техніка вимірювання, вибірка, методи аналізу);
- виробництво інформації;
- передача інформації;
- використання інформації.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

1. Результати всебічного аналізу стану наукової розробленості проблеми взаємодії Кабінету Міністрів України з місцевими державними адміністраціями свідчать, що вони дедалі більше стають предметом досліджень як західних учених, так і науковців, що працюють на пострадянському просторі. Проведення цих досліджень дасть змогу глибше зрозуміти реальну природу виконавчої влади в цілому.

2. Забезпечення оптимальної взаємодії в діяльності уряду з місцевими і державними адміністраціями значною мірою залежить від правильного тлумачення терміна «взаємодія». Взаємодія є інтегруючим чинником об'єднання органів та установ у деяку цілісну систему, що в процесі функціонування змінюється порівняно з первинним станом. Така система існує, коли діє, точніше взаємодіє. Отже, взаємодія передбачає динамічність взаємодіючих суб'єктів і системи в цілому. Виходячи з цього можна припустити, що взаємодія – це певний вид взаємозв'язку суб'єктів, які вирішують єдині або спільні завдання, і проявляється у їх спільній або узгодженій діяльності. Сутність взаємодії – це взаємозв'язок суб'єктів.

3. З огляду на висловлені в літературі теоретичні положення і результати аналізу існуючої практики можна зробити висновок, що ступінь спільності зусиль взаємодіючих сторін може бути різним, отже, різними будуть і форми їх взаємодії. Визнавши критерієм ступінь спільності зусиль суб'єктів взаємодії, її формами взаємодії вважатимемо: спільну діяльність у вузькому розумінні, що визначається як діяльність кількох суб'єктів взаємодії в один і той самий час і в тому самому місці; спільну планомірну діяльність багатьох суб'єктів взаємодії у взаємодії в різних, але пов'язаних між собою процесах; самостійне функціонування взаємодіючих елементів. Для всіх трьох форм характерне те, що кожний суб'єкт взаємодії має спільну для всіх мету.

4. Повний перелік організаційних дій, що використовуються Кабінетом Міністрів України у відносинах з держадміністраціями, визначити не можливо, їх виникнення чи зникнення, а також застосування як самостійних або у поєднанні з правовими формами, зумовлюється: 1) станом керованих об'єктів на відповідних територіях (зокрема зверненнями громадян); 2) проблемами управління, що виникають у місцевих держадміністраціях (наприклад низька компетентність, неналежне виконання покладених на держадміністрації повноважень); 3) потребами уряду в отриманні офіційної достовірної і своєчасної інформації з відповідних територій; 4) потребами в узгодженні, координації дій місцевих держадміністрацій; 5) потребою в інформуванні самим Кабінетом Міністрів України Верховної Ради України та Президента України про соціально-економічну ситуацію, що склалася в державі чи на окремих її територіях.

5. Удосконалення організаційних форм діяльності Кабінету Міністрів України у відносинах з місцевими держадміністраціями ми пов'язуємо, насамперед, з правовим забезпеченням: прийняттям нових нормативно-правових актів чи внесенням змін до існуючих. Це дасть змогу позбутися таких недоліків організаційних форм, як значні матеріальні та фінансові витрати при низькій віддачі від їх застосування та ведення за їх допомогою бюрократичних ігор навколо гострих суспільних проблем.

РОЗДІЛ 2.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

2.1. Організація єдиного реєстру національних інформаційних ресурсів в електронному урядуванні

Державна інформаційна політика є найважливішим елементом внутрішньої і зовнішньої політики. Вона є одним із засобів забезпечення стабільності інформаційної економіки, яка має захищати внутрішнє інформаційне поле держави від зовнішніх потоків інформації, що погіршують імідж України у світі. Крім того, належна інформаційна політика є запорукою розвитку національної культури, мистецтва, мови, спорту, а також здійснення пізнавальної і навчальної функцій молоді.

Процес державного управління зводиться до роботи з державними інформаційними даними, ресурсами, які використовуються для прийняття управлінських рішень, необхідних для підтримання його системи в стані упорядкованості та реалізації завдань держави.

Одним із структурних елементів організації державного управління є інформаційне забезпечення. Подібні елементи у механізмі управління мають організовувати ефективну діяльність державно-управлінської системи.

Основне призначення ІР у складі комплексного організаційного механізму державного управління – формування і посилення інформаційного потенціалу суб'єктів управління як складової частини електронного урядування.

Реалізація функцій і процесів системи е-уряду потребує ефективного інформаційного обміну і комунікацій між громадянами, бізнесом і державними установами тощо. Функціональний підхід до системи е-уряду передбачає аналіз процесів надання державою послуг громадянам, бізнесу і створення внутрішніх для держави послуг.

Організація – складова процесу державного управління, а саме, залучення й органічне поєднання необхідних національних ІР для досягнення визначених

органами влади цілей або виконання певних завдань держави. «Органічне поєднання» в електронному урядуванні означає, що всі учасники і матеріальні складові віртуальної моделі державного управління мають постійно діяти і функціонувати як єдиний організм, як збалансована система – система електронного уряду (е-уряду). Це досягається завдяки дотриманню пропорцій у кількості різних видів електронних ІР і узгодженим у часі діям інформаційних спеціалістів [90, с. 31–36].

Організація ІР в електронному урядуванні полягає у створенні й удосконаленні керівної підсистеми державного управління інформатизацією - певного складу виконавців, посадових осіб державної служби, розподілених між ними управлінських функцій, які взаємодіють і впливають на керовану підсистему (інформаційних спеціалістів, державних службовців) таким чином, аби виконати спільні завдання держави і досягнути визначеної мети – створення демократичного, інформаційного суспільства.

Процес організації єдиного реєстру національних ІР в електронному урядуванні передбачає структурування електронних ІР органів влади.

За характером, сферами виникнення, призначенням та формами закріплення (фіксації) національні ІР поділяємо на класи: 1) економічно-господарські ІР (джерелом виникнення є результати підприємницької та господарської діяльності); 2) науково-технічні ІР (результати наукових досліджень); 3) нормативно-правові ІР (результати державної управлінської діяльності); 4) суспільно-демографічні ІР (результати діяльності людини, її переміщення в природному середовищі та суспільстві) [93].

ІР як масив документних джерел поділяємо на: документні (зафіксовані на матеріальному носії інформації); документографічні (описують будь-який документ чи документи); фактографічні (характеризують певний факт, подію чи їх сукупність); концептографічні (характеризують певні ідеї, думки, концепції, погляди, уявлення); бібліографічні (містять відомості про документ, про його частину чи документний потік, масив, фонд); обліково-статистичні (характеризують кількісні та якісні облікові дані); планово-звітні (містять

планову, контрольну інформацію, результати організації і виконання запланованих дій); адміністративно-розпорядчі (містять вказівки до виконання управлінських рішень, регулюють діяльність); комунікативно-договірні (містять інформацію зворотного зв'язку про домовленість сторін, яка надходить від підлеглих та зацікавлених осіб); методично-рекомендаційні (вказують напрями дій) [96].

Враховуючи форми та зміст, ІР можна поділити на: текстові, графічні, відео-, звукові, візуальні, мистецькі, криптографічні.

Відносно носія інформації існують такі ІР: паперові, електронні, стрічкові, зображені, відтворені.

Відповідно до форм власності національні ІР поділяють на: державні, приватні та комунальні.

Серед інших класифікаційних ознак можна виділити змістовні ІР, організаційні ІР, рівневі ІР [12, с. 17].

Класифікація ІР важлива як під час аналізу існуючого в системі е-уряду процесу обміну ІР, так і при організації потоків ІР у цій системі.

Структура ІР в інформаційній мережі, такій як Інтернет, наступна: сторінки (сайти) – аналоги існуючих традиційних засобів інформації (телебачення, радіо, газети тощо), сторінки (сайти) – засоби масової інформації, що не мають поза мережею аналогів, сторінки (сайти), які не є засобами масової інформації [37, с. 22].

Виникнення ієрархічної організованості – це внутрішня потреба системи, у тому числі системи е-уряду, як важлива передумова підвищення ефективності функціонування.

Введення ієрархічної структури ІР пов'язане також із неможливістю зібрати в одному місці і своєчасно опрацювати всю державну інформацію в електронному урядуванні. Крім того, інформація має бути упорядкована не сама по собі, а для прийняття управлінських рішень керівниками держави, підприємств, установ тощо. Наприклад, вибираючи засоби розподілу

розпорядчих IP керівник верхнього рівня управління скеровує ініціативу і зусилля нижнього рівня в необхідному напрямі.

Електронне урядування дає можливість реалізації «єдиного вікна» у державних органах, що значно скорочує час на виконання завдань, а також на запити громадян чи дозволи юридичним особам, при цьому зникає інформаційне навантаження на державних службовців, яке характерне для будь-якої, навіть найбільш оптимальної, структури управління.

Правове підґрунтя організації IP в інформаційній мережі. Організаційний процес у державному управлінні неможливий без функціонування дієвої системи е-уряду в глобальній інформаційній мережі [35, с. 27].

Складний об'єкт весь час змінюється. Система «е-уряд», як і будь-яка система, – це сукупність взаємопов'язаних і розташованих у певній послідовності елементів, що складають цілісне утворення. Єдність цієї системи виражається у такій взаємній залежності її компонентів, за якої із зміною одного з них змінюються і всі інші, що впливає на систему в цілому. Основними характеристиками будь-якої системи є структура її елементів, розподіл функцій між ними, взаємозв'язок елементів структури всередині неї та з довкіллям [57, с. 20].

Загальна структура системи е-уряду відносно функцій системи державного управління (економічної, міжнародної, наукової, політичної, керівної, правової, охоронної, соціальної, культурної) включає такі елементи (підсистеми): об'єкт управління – інформаційний простір усіх сфер людської діяльності; інформаційна система – єдиний інформаційний центр (база даних національних IP); система, яка через механізм врядування впливає на об'єкт – державний орган, відповідальний за електронне урядування в Україні; центр сертифікації ключів (електронних цифрових підписів); веб-портал; сайт центру надання інформаційних послуг громадянам, сторінка сайту дозвільного «офісу», обробки та надання відповіді щодо заяв, скарг, пропозицій громадян та сторінка сайту координації прийняття відповідних рішень місцевого органу влади тощо.

Система е-уряду визначає набір організаційних процедур щодо упорядкування національних ІР. Створення єдиного реєстру національних ІР неможливе без правового забезпечення.

Національні особливості в електронному урядуванні розглядаємо як усі належні суб'єктам права власності в Україні знання, відомості, дані, включаючи інформацію, документи, незалежно від змісту, форм, часу і місця створення, а також форм власності, кінцеві результати інтелектуальної, творчої діяльності, які мають інформаційну цінність, трансформовані людиною в електронний інформаційний ресурс, зберігаються в національній інформаційній мережі та доступні для використання особою, суспільством та державою через засоби масової інформації, е-архіви, е-бібліотеки, е-музеї, е-фонди, банки даних тощо.

Законодавчим підґрунтям організації єдиного реєстру національних ІР є визначений набір державних послуг обслуговування, які надаються громадянам. Необхідно чітко визначити способи фінансування інформаційних послуг, враховуючи компенсацію витрат провайдера універсальної послуги та витрати часу оператора, який надає ці послуги.

Окреме фінансування шкіл, бібліотек, адміністративних установ тощо з державного бюджету має проводитися достатньою мірою щодо громадського універсального доступу до ІР. Таке фінансування передбачає ретельну оцінку типу, виду наданих державних інформаційних послуг, оцінку не тільки обслуговування, а і його соціальної та економічної значущості.

Відзначимо, що організація єдиного реєстру національних ІР в електронному урядуванні потребує необхідного законодавчого регулювання, оскільки державні послуги можуть бути надані у будь-якій фіксованій чи рухомій, супутниковій чи наземній, телекомунікаційній чи кабельній мережі.

Організаційно-правова структура законодавства має охоплювати всі державні інформаційні послуги та визначати еквівалентні правила використання електронних державних ІР.

Застосування принципів прозорості, пропорційності, об'єктивності тощо при створенні законодавчої бази щодо всієї інфраструктури комунікацій, створення

інформаційних продуктів та надання супутніх інформаційних послуг сприятимуть чіткому регламентуванню демократичних зв'язків та взаємовідносин між об'єктами електронного урядування.

Основними методами і важелями державного регулювання інформаційної сфери є не тільки податкове, фінансове, грошове регулювання, а й проведення активної інформаційної політики, розвиток інформаційної економіки, створення інформаційного ринку продуктів та послуг тощо.

Інформаційний ринок продуктів, товарів та послуг функціонує в глобальній інформаційній мережі Інтернет. Одним із напрямів урядування системою е-уряду як моделлю державного управління в мережі є правове регулювання функціонування інформаційного ринку, для цього необхідно забезпечити систему е-уряду інформаційними ресурсами.

Шляхи організації єдиного реєстру національних ІР України в електронному урядуванні. Всі державні установи продукують інформацію і трансформують її в електронний ресурс. До них поступає ззовні, з різних інформаційних джерел інформація про наявні суспільні проблеми, можливість їх вирішення, перспективи майбутнього розвитку суспільства тощо. Система е-уряду допомагає державним службовцям інформувати населення, наприклад, про напрями стратегічного розвитку держави, про програми уряду, про плани та результати їх реалізації, а електронне урядування сприяє вирішенню нагальних питань громадян та суб'єктів економіко-господарської діяльності. Упорядкування ІР в електронному урядуванні шляхом створення єдиного реєстру сприятиме наданню точної, доречної, повної, об'єктивної, вчасної, актуальної і зрозумілої інформації про суспільство та державу.

Узагальнюючи сказане, пропонуємо, керуючись характерними ознаками Щ створити наступні реєстри як складові частини структури єдиного реєстру національних ІР:

- відповідно до форм власності – реєстри державних, приватних, комунальних ІР;
- як масив інформаційних джерел – реєстри документних,

документографічних, фактографічних, концептографічних, бібліографічних, обліково-статистичних, планово-звітних, адміністративно-розпорядчих, комунікативно-договірних, методично-рекомендаційних ІР;

- за характером, сферами виникнення, призначенням та формами закріплення – реєстри економічно-господарських, науково-технічних, нормативно-правових, суспільно-демографічних ІР;

- враховуючи форми та зміст – реєстри текстових, графічних, відео-звукових, візуальних, мистецьких, криптографічних ІР;

- відносно носія інформації – реєстри паперових, електронних, стрічкових, зображених, відтворених ІР;

- як масив інформаційних даних – реєстри: громадян, юридичних осіб, соціально незабезпечених верств населення, суб'єктів економіко-господарської діяльності; землі, майна; природних ресурсів; закладів освіти, медицини, культури, спорту, туризму; музеїв, музейних цінностей, культурного спадку; доріг України, населених пунктів, туристичних шляхів, зон відпочинку тощо, інакше кажучи, реєстри усіх результатів будь-якої діяльності громадян України на її території.

Формування єдиних інформаційних ресурсів органів державної влади та місцевого самоврядування в Тернопільському районі вимагає створення:

- служби інформаційних ресурсів в органах влади;
- правової бази;
- інфраструктури;
- системи інформаційного моніторингу;
- систем інформаційного сервісу [57].

Отже, необхідність електронного урядування об'єктною взаємодією між учасниками врядування та встановлення інформаційної демократії зумовлена розумінням його сутності як інтерактивного, відкритого та прозорого державного управління.

2.2. Інформаційний менеджмент як інструмент забезпечення відкритості й прозорості в діяльності органів державного управління України

На сьогодні у вітчизняній системі державного управління актуалізується низка проблем, серед яких однією з пріоритетних та найменш досліджених є взаємодія Кабінету Міністрів України з місцевими державними адміністраціями. Держава намагається вирішити цю проблему шляхом оновлення системи державного управління. Потребують ґрунтовного теоретичного осмислення з подальшим урегулюванням згідно з нормами права та впровадженням у практику функціонування державно-управлінської системи проблеми, пов'язані з децентралізацією владних повноважень на користь місцевих органів влади, визначенням процедур взаємодії Кабінету Міністрів України з місцевими державними адміністраціями в незалежній Україні; недосконалістю державної політики у сфері управління на регіональному рівні; необхідністю всебічного вивчення і запровадження вже існуючого вітчизняного досвіду формування та функціонування процедур взаємодії Кабінету Міністрів України з місцевими державними адміністраціями в Україні.

Поняття демократії зміщується від етичного контексту (коли демократія є цінністю, ідеалом), згідно із яким її ключовим аспектом є право громадян захищати та реалізовувати інтереси більшості, до більш інструментального значення: демократія – це набір норм та інституцій, які гарантують свободу кожної особи та верховенство права, тобто справедливе правосуддя з такими незначними обмеженнями свобод, наскільки це взагалі можливо за даних обставин [55].

Демократія функціонує лише за умови, якщо досягнуто згоди стосовно базових цінностей у суспільстві, а кожна людина бере на себе відповідальність за дотримання принципів та виконання своїх обов'язків. Головною ознакою громадянського суспільства є відповідальність, яка має бути розподілена між тими, хто управляє, і суб'єктами управління. На нашу думку, інформаційний менеджмент – основний інструмент для впровадження механізму розподілу такої

відповідальності, який в першу чергу базується на вільному доступі до інформації. З одного боку, публічний доступ до інформації необхідний громадянам для формування у них громадянської свідомості, а з другого - це зводить до мінімуму будь-яку можливість здійснювати органами державної влади та її службовцями дії, які суперечать правовим та соціальним аспектам їх завдань та легітимних повноважень. Зменшення вірогідності цього означає перетворення інституцій на суб'єктів публічного контролю; забезпечення пересічним громадянам можливості отримувати інформацію про спосіб їх функціонування з тим, щоб наділити їх правом оцінювати ефективність діяльності цих інституцій.

Важливою ознакою сучасного етапу впливу використання технологій інформаційного менеджменту на розвиток взаємовідносин суспільства, держави, індивіда та формування й розвитку громадянського суспільства є реалізація двох паралельних процесів – постійного зростання ролі та збільшення обсягів інформації, необхідної для забезпечення життєдіяльності суспільства, і удосконалювання технологій створення, обробки та поширення інформації.

Серед вітчизняних науковців термін «інформаційний менеджмент» тривалий час сприймався як менеджмент створення комп'ютерних мереж. Нині цей термін трактується досить широко: як інформаційне забезпечення, інформаційні ресурси, інформаційні послуги, інформаційні системи, обробка та аналіз інформації, організація комунікацій, управління інформаційними технологіями тощо [11]. Ми пропонуємо таке трактування цього терміна: інформаційний менеджмент – управління діяльністю, пов'язаною із створенням та використанням інформації з метою стимулювання управлінської взаємодії в інтересах організації, установи, держави тощо.

Функції інформаційного менеджменту в системі державного управління полягають у забезпеченні поширення, передавання інформації як між елементами системи державного управління, так і між системою та навколишнім середовищем (суспільством), координації і регулювання розвитку та балансу між інтересами держави, суспільства, бізнесових структур і громадян. На нашу

думку, соціальні цілі впровадження технологій інформаційного менеджменту спрямовані на ліквідацію відомчих бар'єрів щодо забезпечення вільного та своєчасного доступу населення до світових інформаційних ресурсів, формування потреби у використанні інформаційних ресурсів у процесі діяльності у громадян, забезпечення зростання рівня довіри в суспільстві до дій державних структур.

Крім терміна «інформаційний менеджмент», необхідно розкрити зміст поняття «громадянське суспільство». На нашу думку, в контексті проблеми, що розглядається, доречно таке трактування цього терміна: «громадянське суспільство є політично облаштоване ціле, в центрі якого знаходиться створена громадянами держава та різноманітні асоціації для захисту свого життя, свободи та власності на основі реального самоврядування» [11, с. 168]. Нормативно-правова основа взаємовідносин між індивідом і державою є передумовою формування громадянського суспільства. В умовах реалізації природних прав людини та реального народовладдя, закріпленого в Конституції України, державні органи влади, які під час всенародних виборів наділяються особливими повноваженнями, є похідними від громадянського суспільства і мають слугувати суспільству, а не навпаки. Першим кроком на цьому шляху могло б стати запровадження режиму «прозорості та відкритості, насамперед у політичній сфері, що означало б поживлення громадськості, плюралізацію формування думок, широку участь у процесах ухвалення рішень» [12, с. 41].

Спілкування між урядом та громадськістю є ключовим чинником досягнення цілей економічної та соціальної політики, оскільки в процесі комунікації уряд інформує громадян про рішення, які приймаються. Цей чинник також необхідний для забезпечення прозорості дій органів державного управління, що є важливим для побудови демократії та громадянського суспільства. Спілкування між урядом та суспільством дає змогу громадянам бути активними учасниками всіх процесів, що відбуваються в суспільстві, разом із урядом управляти державними справами.

Громадяни потребують інформації кількох типів, рівень їх очікувань щодо отриманої інформації є високим або низьким. Громадські потреби

виражаються в їх ролі як користувача послуг, що надаються з боку уряду, та стосуються їхніх прав та обов'язків щодо отримання цих послуг або, в загальному розумінні, їх відносин з органами влади.

Інший аспект потреб громадянина стосується його бажання відігравати певну роль у демократичному суспільстві. У цій сфері сподівань вони включають: відкритість політичного життя та діяльності органів державного управління, що є основними компонентами в управлінні публічними справами, наявність необхідної для участі в громадському житті та виборах, в обговоренні політики і, можливо, в процесі прийняття політичних рішень інформації; задоволення вимоги щодо надання політичними та адміністративними органами достовірної інформації про їх діяльність для забезпечення існування певних форм контролю або, принаймні, щодо чіткості та зрозумілості рішень, які схвалюються.

Важливим фактором для зміни ставлення урядів європейських країн до висвітлення інформації стали характер та зміст певних політичних документів. Унаслідок упровадження довгострокової політики і розгляду таких важливих та складних питань, як ліквідація безробіття або «старіння» нації, уряди отримували вигоди від надання більш якісної інформації та роз'яснення своїх дій на постійній основі. Їх метою було усунення перешкод на шляху прийняття відповідних рішень, забезпечення широкої підтримки для схвалення цих рішень громадськістю або досягнення консенсусу [10]. Таким чином, політика щодо модернізації урядової машини та реформи, спрямовані на зміну ролі уряду в економічному та політичному житті, привели до більшого поширення інформації в суспільстві.

Зазначимо також, що метою «відкритого уряду» є також забезпечення поінформованості громадян та приватних компаній з тим, щоб вони могли виражати своє ставлення до чогось при існуванні комплексного набору фактів і даних, згідно із соціальними та економічними цілями державної політики, визначеними на політичному рівні. Якщо ж уряд перебирає на себе певні свої функції та передає їх виконання недержавному сектору на конкурсній основі,

інформація, що оприлюднюється, також дає змогу громадянам пристосовуватись до змін, що відбуваються, та здійснювати свідомий вибір.

У всіх згаданих випадках інформація також має на меті заохочення громадян до самостійності та дає змогу їм позбутися залежного статусу для того, щоб разом із урядом стати активним партнером в управлінні публічними справами.

У випадку інформації про послуги, права та обов'язки значний вплив має процес надання послуг та їх якість, особливо те, що стосується їх наближення до потреб громадян. Надзвичайно важливе значення мають відкритість адміністративних дій та роз'яснення питань, що стосуються окремих здійснюваних заходів; свідчення того, що громадяни обслуговуються на однаковому рівні та отримують послуги незалежно від посади, яку вони обіймають. В демократичній державі система відносин між громадянами та органами влади функціонує ефективно, оскільки кожний громадянин чітко знає, що він може або не може зробити, про що (які послуги) він може запитати та де він їх може отримати [29, с. 73].

У випадку інформації про здійснювані реформи та альтернативні варіанти урядової політики громадян розглядають як активних учасників громадянського суспільства. Інформація, що оприлюднюється органами державного управління, покликана допомогти громадянинові зрозуміти дії уряду, підтримати їх та ефективно працювати заради громадських інтересів. У демократичних країнах надання такої інформації активізує участь громадян у процесі прийняття політичних рішень.

Державне управління має справляти ефективний та позитивний вплив на становлення демократії. І в цьому зв'язку постають важливі питання, на які потрібно відповісти:

- ◆ Чи можна досягти максимального рівня очікувань громадян?
- ◆ Яким чином система управління громадськими справами може бути удосконалена шляхом залучення громадян до цього процесу?
- ◆ Як можна здійснювати дії відповідно до демократичних принципів та без

зміщення акценту з інформації на маніпулювання?

Дозвіл міністерствам чи окремим департаментам розробляти власну інформаційну політику, завдяки якій окремо взятий департамент подає інформацію про здійснювані ним проекти, пов'язані з проблемою гармонізації інформації, що надається. Їх потреби або можливості у здійсненні комунікації є різними: для міністерств економіки або фінансів вони більші. Відсутність загальної стратегії інформаційної політики держави спричиняє виникнення питання щодо координації інформаційних потоків та підготовки інформації, яка надається різними державними інституціями.

Місцеві органи влади є найближчими до громадян – споживачів державних послуг. Завдяки кращому володінню інформацією про потреби споживачів місцеві органи можуть надавати її через найбільш зручні для громадян канали [33]. Але інтереси громадян, зазвичай, не обмежуються лише місцевим рівнем, що, в свою чергу, зумовлює необхідність розробки відповідних механізмів ефективної координації між органами місцевої та державної влади.

Інформація, яка надається органами державного управління, має бути такою, яку можна легко знайти, швидко отримати, яка є адаптованою до потреб споживача і має комплексний характер. Громадянам та приватним компаніям необхідно знати, куди звернутись за необхідною інформацією, як отримати її без будь-яких зволікань, в деяких випадках вона має надаватись з урахуванням індивідуального підходу (наприклад, це стосується осіб похилого віку, осіб, які вільно не володіють мовою країни, службовців, що спеціалізуються на укладанні контрактів із приватними фірмами). Якщо за надання послуг стягується оплата, не існує надмірного тиску на державні органи, які відповідають за надання інформації. Однак у такому разі доступ до інформації лімітований для осіб, які можуть собі це дозволити. Це стосується випадків, коли доступ до інформації можливий лише завдяки використанню нових технологій, а більшість сімей все ще не має комп'ютерної техніки, необхідної для отримання інформації он-лайн [58]. Також обов'язково необхідне забезпечення конфіденційності інформації,

яка стосується індивіда, ділових операцій, національної безпеки та міжнародних відносин.

Якщо згідно з класичною концепцією демократії народовладдя базується на загальному інтересі, принаймні, більшості громадян (загальне благо), що формує їхню загальну волю, то реальність інформаційного суспільства суперечить цій думці. Суспільство атомізується, колишні форми солідарності розпадаються. Відбувається плюралізація позицій, інтересів і поглядів людей. Релятивність структур і відносин, диференціація уявлень, принципів, цінностей, норм поведінки фрагментують суспільство, перешкоджають досягти такого ступеня згоди, який потрібен для класичного демократичного управління суспільством [29]. За таких обставин лише забезпечення вільного доступу громадян до інформації стає чинником, що дає змогу домогтися як підвищення рівня «соціальної інтеграції», так і забезпечення громадської свободи.

Можна вважати, що інформація про послуги, які надаються органами державного управління, є досить об'єктивною. Однак коли інформація використовується з метою заохочення громадян зробити вибір, змінити своє ставлення до чогось, брати участь в управлінні державними справами, дуже важливо зосередити увагу на її об'єктивності. Наукова, достовірна інформація, наприклад про рівень забруднення довкілля, зможе змінити спосіб поведінки громадян або, в крайньому разі, підготувати підґрунтя для вжиття нових дій (заходів), тоді як перебільшена, необґрунтована інформація може спричинити недовіру або паніку. Надзвичайно важливо уважно ставитися до інформації, адресованої виборцям (наприклад, політичні огляди, тенденції зайнятості в секторах економіки, економічні показники країни, пояснення дій, що передують схваленню або є наслідком реалізації нормативних актів). Тут можна здійснити чіткий поділ між інформаційним менеджментом та маніпулюванням. Саме розмежування цих понять визначатиме можливі шляхи становлення демократії.

На основі викладеного можна зробити висновок, що нерозвиненість суспільного діалогу є однією з причин низького ступеня взаємодії владних інституцій та суспільства і призводить до втрати стабільності в країні. І навпаки,

сприяння розвитку інформаційних відносин між державою та громадянами завдяки використанню технологій інформаційного менеджменту є гарантією функціонування громадянського суспільства.

Можна виокремити кілька напрямів застосування технологій інформаційного менеджменту для забезпечення прозорості та підзвітності суспільству дій органів державного управління:

- задоволення інформаційних потреб громадян як користувачів послуг, що надаються органами державного управління та стосуються їхніх прав та обов'язків щодо отримання цих послуг;
- введення певних форм громадського контролю дій органів державного управління суспільством;
- забезпечення участі громадян в ухваленні важливих управлінських рішень ще на рівні обговорення.

Інформаційне забезпечення є важливою функцією державно-управлінської діяльності. За відсутності необхідної інформації складно приймати об'єктивні та своєчасні державні управлінські рішення. У зв'язку з цим, робота державних органів має забезпечуватися своєчасною інформаційною підтримкою.

Інформаційно-аналітичне забезпечення – це процес створення оптимальних умов задля задоволення інформаційних потреб та реалізації посадових обов'язків органів державної влади на основі формування та використання інформаційних ресурсів. Метою інформаційно-аналітичного забезпечення державних органів виконавчої влади є створення умов для прийняття ефективних державних управлінських рішень [37].

Систему інформаційно-аналітичного забезпечення управління слід визначити як взаємозалежну та відповідним чином сформовану сукупність організаційних, організаційно-правових, інформаційних, методичних, програмно-технологічних компонентів, що забезпечує необхідну якість прийнятих управлінських рішень за рахунок раціонального використання інформаційних ресурсів та інформаційних технологій. З поєднанням принципів проблемної орієнтації та програмно-цільової установки як відносно тематики

інформаційного забезпечення, так і відносно вибіркості підготовки інформації та доведення її до керівників відповідно до їх місця в системі управління та основних функціональних обов'язків.

Інформаційно-аналітична діяльність – це особливий напрям інформаційної діяльності, пов'язаний з виявленням, опрацюванням, збереженням та поширенням інформації переважно у сфері управлінської, політичної та економічної діяльності. Проте для управлінської сфери важливим є не стільки своєчасне ознайомлення з первинною інформацією, скільки випереджувальне виявлення проблемних ситуацій і прогноз розвитку подій [88, с. 28].

Саме необхідність передбачення, виявлення та прогноз тенденцій розвитку ситуації обумовлює застосування різних аналітичних методик опрацювання вихідної інформації. З'ясування можливих шляхів розвитку ситуації потребує не тільки узагальнення виявленої інформації, а також її оцінки. Наявність в інформаційно-аналітичних дослідженнях «вивідного знання» робить їх надійним підґрунтям для прийняття управлінських рішень [23, с. 39–40].

Необхідність інформаційно-аналітичних досліджень обумовлена не тільки наявністю інформаційних бар'єрів, які перешкоджають одержанню потрібної інформації, а й дефіцитом часу в діяльності споживача інформації. Дефіцит часу суб'єктів управління як споживача інформації потребує перекладання на спеціальну інформаційну службу завдань постійного слідкування за інформацією щодо визначених інформаційних потреб, витягу необхідних інформативних фрагментів з усього масиву інформації, аналітико-синтетичного перетворення вихідної інформації у відповідності до потреб споживача. Виконання цих завдань потребує створення системи інформаційного забезпечення споживачів інформації, в якій вони виступатимуть визначальним чинником під час підготовки інформаційно-аналітичних документів [23, с. 40].

Інформаційно-аналітичним забезпеченням органів державної влади на рівні регіону займається управління з питань внутрішньої політики держадміністрації (далі – Управління). Відповідно до положення про Управління [3] основними його завданнями є:

- ✓ аналіз і прогнозування суспільно-політичних процесів;
- ✓ сприяння органам виконавчої влади у розвитку їх зв'язків з політичними партіями, громадськими організаціями;
- ✓ інформаційно-аналітичне забезпечення здійснення внутрішньої політики держави в області.

Одним з головних завдань, покладених на Управління, є щотижневе та щомісячне інформування Президента України і Прем'єр-міністра України про головні події соціально-економічного та суспільно-політичного життя району.

Проаналізувавши доручення Секретаріату Президента України за останні роки, ми дійшли висновків, що кожного тижня інформаційно-аналітична записка подається за такою орієнтовною структурою та варіюється в залежності від суспільно-політичної ситуації в регіоні:

- кризові та конфліктні явища, події соціально-економічного характеру та іншого, що їх спричинили (чи можуть загострити у майбутньому), зокрема значні коливання на споживчому ринку, проблеми з виплатою заробітної плати, загострення на міжетнічному чи міжконфесійному рівні тощо (можливі шляхи врегулювання чи запобігання негативним явищам);

- важливі події і процеси в житті провідних районних, міських організацій, політичних партій, громадських організацій, профспілок, зокрема інформація про зміни у їх керівництві;

- результати моніторингу критичних щодо влади (центральної і місцевої) матеріалів найбільш популярних у регіоні засобів масової інформації;

- оцінка ключових подій суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації;

- важливі ініціативи та рішення місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у суспільно-політичній, соціально-економічній, гуманітарній, інформаційній та інших сферах, стан їх реалізації.

Тоді як щомісячна інформація містить більш широкий спектр показників та включає в себе:

- характеристику та оцінку суспільно-політичної ситуації в районі, місті;

- інформацію про осередки політичних партій, що діють на території району, міста (їхні лідери, загальна чисельність, кількість районних та міських осередків);

- реальна впливовість партійних осередків, особливості партійного будівництва (передусім у плані ідеологічного спрямування);

- характеристику балансу суспільних настроїв та політичних сил;

- аналіз загальних тенденцій розвитку політичних сил району, міста;

- характеристику стосунків регіональних осередків політичних партій з їхніми центральними органами (наявність протиріч, розбіжностей у позиціях);

- громадські та профспілкові організації району, міста: пріоритетні форми їхньої діяльності, тенденції розвитку;

- молодіжний політичний рух, його особливості;

- інформаційний простір (особливості розвитку, рівень опозицій),

- характеристику провідних регіональних видань у світлі політичних орієнтирів;

- аналіз наявних результатів соціологічних досліджень суспільно-політичних процесів у районі, місті, зокрема щодо соціальних та політичних орієнтацій населення, рейтингів політичних сил, місцевих органів влади;

- основні суспільно-політичні, соціально-економічні, гуманітарні та інші проблеми, які мають деструктивний вплив на ситуацію в регіоні, можливі шляхи мінімізації такого впливу і пропозиції щодо упереджувальних заходів з боку органів влади;

- наявні та прогнозовані чинники і зони соціальної напруженості (виробничі об'єкти, професійні групи, окремі верстви населення, міжетнічні стосунки, релігійне життя тощо);

- практичні пропозиції щодо шляхів розв'язання проблем та здійснення заходів, спрямованих на зміцнення позицій Президента України, центральних та місцевих органів влади;

- анонс найважливіших подій наступного місяця, що можуть мати суспільний резонанс та потребують реагування з боку влади.

У цих документах звертається особлива увага на необхідність посилення аналітичної складової матеріалів, які подаються за вищезазначеними формами, підвищення рівня їх об'єктивності та інформативності. Інформація, яка подається у аналітичних записках повинна бути достовірною, актуальною, своєчасною, проблемно-орієнтованою, аналітичною та носити прогностичний характер, при мінімальному обсязі мати максимальну повноту даних, містити їхню оцінку, обґрунтовані висновки й рекомендації.

Але має місце низка об'єктивних чинників, які ускладнюють здійснення інформаційно-аналітичної роботи. До них належать:

- неточність і неповнота інформації, з якою працюють органи державної влади, породжувані недостатністю як ресурсів для її одержання, так і взаємодії органів між собою;

- обмеження реального часу, протягом якого повинні бути прийняті управлінські рішення незалежно від складності вирішуваних питань і обсягів оброблюваної інформації;

- багатокритеріальність при прийнятті управлінських рішень на всіх рівнях органів державної влади;

- відсутність належної культури виконання та використання інформаційно-аналітичних матеріалів з діяльності органів державної виконавчої влади [37].

Загальний рівень інформатизації аналітичної діяльності органів виконавчої влади в сучасній Україні потребує нагального вирішення проблеми створення чи їх суттєвої модернізації. Недостатнє оснащення органів виконавчої влади програмно-апаратними засобами, відсутність скоординованої системи показників та затверджених методик їх розрахунку не дозволяють прозоро відслідковувати узгодженість та несуперечність цілей, що ставляться на всіх рівнях управління, контролювати їх додержання та приймати рішення щодо забезпечення їх досягнення. До цього ж треба додати відсутність розвиненої аналітичної бази, систематизованого і вичерпного інформаційного фонду з потужним довідковим апаратом, мереж телекомунікацій, що дозволяють

використовувати фонди зовнішніх організацій. Обмеженим є використання сучасних інформаційно-пошукових систем [26].

Елементами інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування повинні бути бази даних необхідної інформації, системи зв'язку та передачі даних, системи обробки даних, автоматизовані робочі місця державних службовців. Первинними елементами інформаційно-аналітичної системи є периферійні об'єктно-спеціалізовані автоматизовані інформаційні підсистеми, елементами кожної з яких є комплекси технічних засобів, до яких входить обчислювальна техніка, системне і спеціальне програмне забезпечення, колективи відповідних спеціалістів. Для розв'язання слабо структурованих завдань повинні бути розроблені окремі спеціалізовані експертні системи, які б сприяли пошуку, генерації та відбору найбільш вдалих управлінських рішень.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

1. У результаті аналізу чинного законодавства України нами виявлена відсутність у ньому визначення поняття «інформаційна сфера». З огляду на це, під інформаційною сферою українського суспільства пропонується розуміти «єдиний інформаційний простір України, який формується державними органами, громадськими, політичними та соціальними організаціями, а також громадянами й функціонує з урахуванням правових, організаційних, науково-технічних, економічних, фінансових, методичних, гуманітарних та моральних засад, вимог та завдань національної інформаційної безпеки України».

2. Державна політика інформатизації в Україні повинна спрямовуватися, насамперед, на дієву реалізацію таких основних завдань: формування правових та організаційних передумов розвитку інформатизації; застосування та розвиток сучасних інформаційних технологій у відповідних сферах суспільного життя України; формування системи національних інформаційних ресурсів; створення загальнодержавних систем інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; підвищення

ефективності вітчизняного виробництва на основі найповнішого використання інформаційних технологій; формування та підтримка ринку інформаційних продуктів і послуг; інтеграція України у світовий інформаційний простір.

3. Під поняттям «інформаційний простір України» пропонується розуміти систему організаційно і методично пов'язаних інформаційних ресурсів, сформованих державою й іншими учасниками інформаційних відносин. Формування інформаційного простору України передбачає розв'язання таких першочергових завдань: 1) створення системи єдиного інформаційного простору України як суверенної держави; 2) взаємодія цієї системи зі світовими відкритими мережами, тобто інтеграція України в міждержавний інформаційний простір.

Формування і розвиток інформаційного простору України як об'єкту державного управління повинні бути зорієнтовані на: створення і підтримку необхідного для сталого розвитку суспільства рівня інформаційного потенціалу; підвищення узгодженості рішень, ухвалених центральними органами державної влади, обласними державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування.

4. До суб'єктів інформаційного забезпечення системи органів виконавчої влади та суб'єктів ми відносимо: Президента України; Кабінет Міністрів України; Раду національної безпеки і оборони України; міністерства та інші центральні органи виконавчої влади.

5. Основні повноваження в інформаційній сфері покладаються на віце-прем'єр-міністра України з гуманітарних питань. Так, він здійснює організацію роботи щодо формування та реалізації державної політики з питань преси та інформації, інформатизації та зв'язку; забезпечення взаємодії органів виконавчої влади з Національною радою з питань телебачення і радіомовлення.

6. Спеціальні повноваження у сфері інформаційного забезпечення системи органів виконавчої влади мають такі міністерства: Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України; Міністерство закордонних справ України; Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій; Міністерство

оборони України; Міністерство юстиції України; Міністерство транспорту та зв'язку України.

Враховуючи зростання протягом останніх років обсягу інформації та інформаційних потоків у суспільстві та у сфері функціонування органів виконавчої влади зокрема, корисним є створення Міністерства інформації України з делегуванням йому повноважень Міністерства транспорту та зв'язку України в інформаційній сфері та сфері зв'язку. Вважаємо, що даний крок не суперечить Концепції адміністративної реформи в Україні, а навпаки, спрямований на реалізацію положень щодо функціонального принципу створення та діяльності міністерств.

7. Спеціальні повноваження у сфері інформаційного забезпечення системи органів виконавчої влади мають наступні ЦОВВ зі спеціальним статусом: Служба безпеки України; Головне управління державної служби України; Державний комітет статистики України; Національна комісія з питань регулювання зв'язку України.

РОЗДІЛ 3.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

3.1. Удосконалення інформаційного забезпечення управління органів влади

Інформація відіграє важливу роль в управлінських процесах як специфічний товар і важливий ресурс. Інформатизація органів влади та інших державних установ (комп'ютеризація, впровадження електронного документообігу, електронної комунікації) стає одним з першочергових завдань держави, що сприятиме підвищенню якості управлінської діяльності. На шляху розвитку інформаційного суспільства в Україні існує ціла низка проблем, які потребують вирішення [65, с. 279].

По-перше, це наукове, кадрове забезпечення та матеріально-технічне забезпечення установ та організацій. Стан матеріально-технічного забезпечення не є сприятливим задля ефективного розвитку як кадрового забезпечення сфери ІТ, так і інформаційного суспільства України загалом. Тому на сьогодні вкрай необхідно прискорювати комп'ютеризацію навчальних закладів та підключення їх до мережі Інтернет, для чого залучати як кошти державного бюджету, так і ресурси компаній сфери ІТ [2, с. 18–20].

Нестача комп'ютерної освіти у працівників (зокрема – державних службовців) призводить до нестачі кваліфікованих кадрів у сфері державного управління, що значно стримує процеси інформатизації.

Однією з проблем інформаційного забезпечення в сфері державного управління України є забезпеченість комп'ютерною технікою державних органів. Показник забезпеченості обчислювальною технікою у розрахунку на одного державного службовця центральних органів виконавчої влади та РДА складає відповідно 2,09 та 0,63. Тобто у центральних органах виконавчої влади (разом із структурними підрозділами) у середньому на одного держслужбовця є

у наявності 2 одиниці комп'ютерної техніки, у той час як на держслужбовця РДА – менше одиниці [2, с. 30].

Низькі показники електронної готовності України та позиції держави у авторитетних рейтингах конкурентноздатності зумовлюють початок активних дій щодо здійснення політичних та соціально-економічних реформ в напрямку розвитку інформаційного суспільства [6, с. 368].

Незважаючи на позитивну динаміку розвитку електронних інформаційних ресурсів в Україні невирішеними хронічними проблемами залишаються відомчий підхід до їх створення, значне дублювання інформації, відсутність єдиних стандартів та несумісність ресурсів, складність доступу тощо. Внаслідок такого стану сьогодні відсутня можливість надання інтегрованих державних послуг, у тому числі, адміністративних послуг електронними засобами [5, с. 173].

Недосконале інформаційне забезпечення, яке не відповідає національним інтересам, неспроможне задовольнити інформаційні потреби різних соціальних груп незалежно від віку, статі, статусу, рівня освіти, релігійних, етнокультурних уподобань є прямою загрозою інформаційній безпеці держави та суспільства. Недосконалою є система державного управління та регулювання інформаційної сфери. Вона складається з надмірної кількості установ, що займаються питаннями інформаційного забезпечення, діяльність яких не скоординована належним чином. Тому необхідна модернізація системи профільних органів державної влади в інформаційній сфері [1, с. 18].

Тому інформаційним забезпеченням органів державної влади на рівні регіону займається управління з питань внутрішньої політики райдержадміністрації. Відповідно до положення про управління з питань внутрішньої політики Тернопільської райдержадміністрації основними його завданнями є:

- аналіз і прогнозування суспільно-політичних процесів у районі;
- сприяння органам виконавчої влади у розвитку їх зв'язків з політичними партіями, громадськими організаціями;

- інформаційно-аналітичне забезпечення здійснення внутрішньої політики держави в області.

Елементами інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування повинні бути бази даних необхідної інформації, системи зв'язку та передачі даних, системи обробки даних, автоматизовані робочі місця державних службовців. Первинними елементами інформаційно-аналітичної системи є периферійні об'єктно-спеціалізовані автоматизовані інформаційні підсистеми, елементами кожної з яких є комплекси технічних засобів, до яких входить обчислювальна техніка, системне і спеціальне програмне забезпечення, колективи відповідних спеціалістів. Для розв'язання слабо структурованих завдань повинні бути розроблені окремі спеціалізовані експертні системи, які б сприяли пошуку, генерації та відбору найбільш вдалих управлінських рішень.

3.2. Шляхи удосконалення інформаційно-аналітичної діяльності в системі управління апарату Тернопільської районної державної адміністрації

Особливою функцією державного управління є інформаційно-аналітичне забезпечення підтримки життєдіяльності соціальної системи.

Інформаційно-аналітична діяльність є невід'ємною складовою функціонування системи державного управління. Впровадження та всебічне використання сучасних інформаційних технологій в управлінській діяльності забезпечують інформаційно-аналітичну підтримку прийняття управлінських рішень на всіх рівнях, супроводжують інформаційну складову соціально-економічного розвитку держави та її окремих регіонів, забезпечують інформаційні потреби державних службовців та інших категорій громадян, створюють умови для об'єктивного формування громадської думки щодо діяльності органів влади, а також послуг, які вони надають.

Незважаючи на великий науковий інтерес фахівців до інформаційно-аналітичної діяльності органів влади та її вдосконалення, багато теоретичних,

методологічних та практичних питань залишаються невирішеними. Вимагають осмислення теоретичні засади організації цієї діяльності та вироблення на основі теоретичних розробок практичних рекомендацій, що сприяють аналітичному забезпеченні органів державного управління та органів місцевого самоврядування.

Інформаційно-аналітична діяльність – це сукупність дій, що відбуваються з метою підвищення ефективності управлінської та політичної діяльності і мають на меті пізнання сутності, причин, тенденцій розвитку подій та явищу політиці, огляд і оцінювання ситуації, вироблення на основі аналізу й обробки інформації висновків, рекомендацій, коментарів; сукупність технологій, методів збирання та обробки інформації, що характеризує об'єкт управлінського впливу, специфічних прийомів їх діагностики, аналізу й синтезу, а також оцінки наслідків прийняття політичних рішень. Інформаційно-аналітична діяльність у прикладному аспекті спрямована на забезпечення діяльності осіб, які приймають рішення в управлінській, політичній, економічній та інших сферах, в умовах дефіциту часу, за неповної, нечіткої або суперечливої інформації про досліджувані процеси. Інформаційно-аналітичне забезпечення цієї діяльності передбачає цілеспрямований пошук, збереження та поширення інформації, необхідної для аналізу та вибору альтернатив, організацію та контроль за проведенням прогнозно-аналітичних робіт, підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів за результатами наукових досліджень. Систему інформаційно-аналітичного забезпечення управління можна визначити як взаємозалежну та відповідним чином сформовану сукупність організаційних, правових, інформаційних, методичних, програмно-технічних компонентів, що забезпечує необхідну якість прийнятих управлінських рішень за рахунок раціонального використання інформаційних ресурсів та інформаційних технологій [7, с. 299–300].

Для того, щоб визначити шляхи удосконалення функціонування системи державного управління, необхідно розглянути структурні компоненти системи державного управління як цілісне соціальне утворення. Ці структурні компоненти являють собою окремі соціальні системи і водночас є підсистемами

єдиного цілого – системи державного управління, що підтверджується дослідженнями В. Бакуменка, Н. Нижник, О. Мосова, Т. Сааті, К. Кернса.

Аналітичній функції відводиться ключове значення у збереженні стабільності в державно-управлінській системі та в гармонізації відносин із її середовищем. Відтак сутність інформаційно-аналітичної діяльності в системі державного управління, визначена в загальних рисах, на нашу думку, полягає у тому, щоб гармонізувати інформаційні потоки державно-управлінської системи та її середовища, забезпечивши вироблення на основі цієї інформації адекватних ситуації рішень.

Інформаційно-аналітичну сферу можна визначити як сукупність суб'єктів та зв'язків між ними, що безпосередньо належать до цієї системи та/або перебувають поза нею й спрямовані на визначення, оцінювання і прогнозування внутрішньосистемних впливів та впливів середовища у визначений період часу історичного розвитку, сучасного стану та перспектив системи.

У просторовому вимірі аналітична робота органів державного управління може бути спрямована на обмін інформацією, виробленою даним та суміжними підрозділами, певним органом державного управління загалом, підпорядкованими організаціями, спрямована на з'ясування «внутрішнього», «апаратного» бачення конкретної суспільної ними структурами державного управління, іншими органами державного управління, органами місцевого самоврядування, джерелами приватного та суспільного секторів, зарубіжними джерелами, спрямована на визначення «зовнішнього», переважно «невладного» бачення конкретної суспільної проблеми та балансу сил щодо підтримки чи відторгнення потенційного рішення органу державного управління щодо цієї проблеми).

Інформаційно-аналітична сфера системи також матиме різні характеристики та завдання залежно від того, які типи інформаційного обміну встановилися між системою та зовнішнім середовищем.

Зазвичай виділяють дві сфери комунікації – організаційну (формальну), зумовлену структурою і відносинами в системі управління (поточне

забезпечення проходження інформації), та соціальну (неформальну), зумовлену відносинами між соціальними групами, індивідуумами, нормами організаційної культури (соціальний клімат організації). Комунікативний простір організації розподіляється на зовнішні та внутрішні комунікаційні канали. Проникнення інформації у формальні канали має відповідний вплив на процеси управління.

Державно-управлінська інформація, що циркулює комунікативними каналами системи, може розглядатися з точки зору актуальності, достовірності, оперативності, достатності й адекватності для прийняття відповідних рішень. Мста інформаційного забезпечення органів державної влади полягає в тому, щоб на базі зібраних початкових даних отримати оброблену, узагальнену інформацію, яка має стати основою для прийняття управлінських рішень. Досягнення цієї мети здійснюється шляхом збирання первинної інформації, її зберігання, розподілу між структурними підрозділами відповідних державних органів та їхніми працівниками, підготовки до переробки, власне переробки, надання її органу управління в переробленому вигляді, аналізу, забезпечення прямих і зворотних зв'язків у її циркуляції, організації документообігу тощо [2, с. 75].

Ще одним важливим аспектом для інформаційно-аналітичної роботи є вимірювання обсягу державно-управлінської інформації, що надходить до системи. Надмірна інформація може ускладнювати прийняття рішення, так само, як і її нестача. Тому однією з першочергових проблем інформаційного забезпечення державних органів є визначення його достатності [2, с. 76].

Описані вище вимоги зумовлюють найголовніші завдання, що стоять перед інформаційно-аналітичними підрозділами (чи окремими спеціалістами), їм у своїй роботі важливо враховувати специфіку відносин управлінської системи та її середовища, тип інформаційного обміну між ними, знаходити оптимальне вирішення проблем, що зумовлюються змістом, наявними джерелами, обсягом інформації в комунікативних потоках цієї організації-системи. Також ці завдання мають відповідати потребам системи щодо прийняття рішень, а вони, у свою чергу, можуть відповідати принаймні трьом рівням: стратегічному,

оперативному та надзвичайному. У кожному випадку змінюються вимоги щодо змісту й термінів підготовки необхідної інформації [4, с. 93].

Але на сьогодні рівень інформаційно-аналітичної діяльності органів державної влади є незадовільним, це зумовлено низкою чинників, зокрема у взаєминах органів державної влади при організації інформаційної взаємодії; відсутністю локальної мережі між місцевими органами державної виконавчої влади України, єдиного інформаційно-телекомунікаційного вузла обміну і обробки інформації; недостатнім оснащенням місцевих органів виконавчої влади програмно-технічними засобами та нераціональним їх використанням, низьким рівнем фахівців з інформаційно-комп'ютерного забезпечення у районних структурах місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; відсутністю аналітичної бази, систематизованого і вичерпного інформаційного фонду з потужним довідковим апаратом, мереж телекомунікацій, що дають змогу використовувати фонди зовнішніх організацій.

Незадовільний рівень інформаційно-аналітичної діяльності державних структур зумовлений низкою об'єктивних чинників, а саме – масштабістю і закритістю цих систем для динамічних змін у складі структур державного управління, неточністю і неповнотою інформації, з якою працюють органи державної влади, породжуваними недостатністю як ресурсів для її одержання, так і взаємодії органів державної влади України між собою.

Тому, особливу увагу необхідно приділити ефективному використанню систем інформаційного моніторингу. На регіональному рівні моніторинг соціально-економічної та фінансової сфери здійснюється з метою оперативного управління народним господарством і є системою регульованого спостереження за поточним станом та короткотермінового прогнозування динаміки розвитку процесів та явищ, що відбуваються у суспільстві, економіці та фінансах. За цього основне місце належить системному аналізу їх розвитку під дією державних органів влади та управління макроекономічного рівня разом із типом та спрямованістю стратегічно важливих господарських зв'язків

із економічними партнерами і урахуванням внутрішньо регіональних факторів (ресурси, потенціал, екологія тощо).

Вирішення цих проблем дасть змогу сформувати інформацію як ресурс та використовувати її в інформаційних системах органів державної влади Тернопільської області на всіх рівнях.

Стосовно практичного впровадження передових інформаційних технологій в Україні, згідно з Законом України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» [92], створення і розвиток інформаційно-аналітичних, автоматизованих систем, центрів і мереж, які забезпечують роботу органів державної влади та органів місцевого самоврядування, є стратегічним напрямом розвитку державності, безпеки та оборони України. Проте загальна ситуація в Україні у галузі інформатизації на сьогодні не може бути визнана задовільною. Здійснення процесу інформатизації у період становлення України як незалежної держави в умовах кризового стану економіки і обмеженості ресурсів можливе лише шляхом визначення пріоритетних сфер та напрямів із концентрації на них фінансових, матеріальних і трудових ресурсів.

Виконання подібних функцій можливо лише при умовах створення самостійних структурних підрозділів у Тернопільській районній державній адміністрації всіх рівнів із відповідними повноваженнями та матеріально-технічним забезпеченням.

Відповідно до Закону України «Про Національну програму інформатизації» [92], для організації виконання регіональних програм і проектів інформатизації повинен бути створений структурний підрозділ органу виконавчої влади, на який буде покладено функції Державного замовника регіональних проектів і завдань інформатизації, координація, управління та контроль проведення цих робіт, а також функції із інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади та місцевого самоврядування.

Серед використовуваних державними установами інформаційно-аналітичних систем найпоширенішими є такі:

- стратегічного планування та моніторингу;

- підтримки прийняття рішень;
- управлінського, кадрового, фінансового обліку та контролю;
- взаємодії із Секретаріатом Президента, державними установами та системами інших держав;
- галузевого спрямування, моніторингу за діяльністю підлеглих установ.

Основою для реалізації проектів за зазначеними напрямками має стати спільна мультисервісна телекомунікаційна мережа, роботи зі створення якої розпочато в Україні. Мультисервісність полягає в тому, що всі необхідні послуги (сервіси) можуть бути реалізовані на базі єдиного мережевого рішення. Якщо ми хочемо отримати спільну мультисервісну систему, вона повинна базуватися на єдиній технологічній інтероперабельній платформі.

Транспортну функцію електронного уряду повинна забезпечувати єдина національна мультисервісна телекомунікаційна мережа, побудована на базі Національної системи конфіденційного зв'язку, яка має розгалужену структуру в усій Україні й постійно вдосконалюється.

Формування національної мультисервісної телекомунікаційної мережі допоможе виконати такі цільові завдання:

- створити новий потужний механізм реформування державної служби та перейти до концепції «електронного службовця» – основи електронного урядування та електронної держави;
- спростити та прискорити взаємодію між державними службовцями, значно підвищити ефективність міжвідомчих комунікацій незалежно від місцезнаходження співробітників;
- упровадити значну кількість телекомунікаційних сервісів (на основі IP-технологій, відео, сумісної роботи) і завдяки цьому значно збільшити продуктивність праці державних службовців, оперативність їхньої взаємодії з громадянами й суспільством;
- створити електронну систему особистого професійного розвитку державних службовців з набором відповідних телекомунікаційних та програмних сервісів;

- зробити професійну діяльність державного службовця сучасною, цікавою та привабливою.

Таким чином, мультисервісна телекомунікаційна мережа сприятиме реалізації якісно нового рівня роботи державних службовців, забезпечивши їх необхідними інструментами. Завдяки впровадженню «електронного пакету» і побудові телекомунікаційної мережі підтримки державних службовців:

- з'явиться можливість упровадити на базі мережі не тільки телекомунікаційні сервіси, але й електронні (документообіг, портал, кадрова база даних, система персонального розвитку службовців тощо);

- взаємодія між міністерствами, державними органами й державною службою перейде на новий, сучасний та ефективний рівень;

- буде забезпечено функціонування механізму трансформації державної служби, переходу до концепції електронної служби та, відповідно, електронного урядування

- підвищиться результативність роботи існуючих систем, їх комунікації та взаємодія.

Отже, прийняті законодавчі та нормативні акти України в сфері інформатизації покладають на державні органи влади нові функції з організації та координації робіт із реалізації Національної програми інформатизації та її складових частин. Для постачання електронних послуг Тернопільська районна державна адміністрація має здійснити заходи:

- щодо адаптації організаційної структури й ділових процесів;

- щодо розроблення електронних організаційних та адміністративних регламентів.

Створення єдиної національної телекомунікаційної мережі для державної служби як на рівні Тернопільської адміністрації, так і на рівні держави збільшить ефективність управління, дасть змогу цілодобово оперувати даними протягом 7 днів на тиждень, підвищить кваліфікацію державних службовців і, звичайно, матиме економічні переваги. Для України в цілому це забезпечить умови для прозорості в діяльності державних органів, реального розвитку

електронного урядування, упровадження якісно нових комунікацій між державними органами, що у свою чергу збільшить ефективність виконання державних програм. Зміна нормативно-правової бази, освітніх акцентів, принципів формування і витрат бюджету, перерозподіл зон пріоритетної компетенції державних і громадських структур, оновлення та розширення ціннісних парадигм суспільства є підґрунтям для вдосконалення державного управління.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

З метою подолання негативного впливу зазначених чинників і забезпечення ефективної роботи органів державної влади України у сфері інформаційно-аналітичної діяльності пропонуємо вирішити такі завдання:

1. Впровадити корпоративну електронну пошту в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Поступово, але неухильно документообіг повинен переноситися з паперового на електронні носії, що є необхідною умовою впровадження засобів автоматизації. Це дасть можливість реально здійснити ідеї безпаперової інформатики і значно підвищити ефективність систем управління. Має бути побудована міжрегіональна інформаційно-телекомунікаційна система, яка об'єднає високошвидкісні та звичайні канали зв'язку, розподільчі та локальні мережі різного рівня та призначення, дасть змогу реалізувати широкий спектр інформаційних технологій, забезпечить оперативну і надійну взаємодію всіх рівнів управління при вирішенні завдань стратегічного державного, міжгалузевого та регіонального управління, а також надасть на ринкових умовах широкий спектр інформаційних послуг населенню, державним і комерційним організаціям, зарубіжним користувачам.

2. Впровадити накопичення та обробку інформації на місцевих рівнях. Основними джерелами інформації для проведення аналітичних досліджень є: результати фундаментальних досліджень; матеріали, підготовлені різними аналітичними підрозділами і службами; дані державних і недержавних (комерційних) інформаційних ресурсів; оперативна інформація засобів масової

інформації, різних аналітичних центрів та інформаційних служб органів державної виконавчої влади України.

Для створення єдиного інформаційного простору необхідно об'єднати існуючі інформаційні системи та бази даних всіх рівнів державного управління і передбачити доступ до вже діючих загальнодержавних ресурсів: державних статистичних стандартів і класифікаторів; єдиного державного реєстру підприємств і організацій як основи обліку суб'єктів сфери господарювання, платників податків, власників землі та землекористувачів, нерухомого майна.

Також у рамках єдиного інформаційного простору в першочерговому порядку слід сформувати загальнодержавний або хоча б на регіональних рівнях – інформаційний реєстр, який містив би дані про організації – власників державних, недержавних і змішаних інформаційних ресурсів, а також за видами інформаційної продукції та послуг.

3. Забезпечити впровадження систем захисту електронної інформації органів влади. Для цього необхідно органам державної виконавчої влади спільно з науковцями розробити технічні завдання з розроблення та запровадження нормативно-методичних матеріалів, створення інформаційно-аналітичних систем та їх елементів за напрямками функціонування органів державної влади (локальних комп'ютерних мереж, програмно-технічних комплексів, баз даних тощо).

4. Розробити та запровадити автоматизований аналіз справ у різних сферах державної активності. Стрижнем інформаційної інфраструктури має стати єдина інформаційно-аналітична система органів державної влади. Найважливішими наслідками інформатизації, які визначають успіх у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку, є побудова сучасної системи державного управління, розвиток телекомунікаційного середовища, створення потужних інформаційних ресурсів, розвиток пріоритетних напрямів економіки та соціальної сфери.

5. Необхідно прийняти Закон України "Про інформаційне забезпечення органів державної влади України» та ефективно використовувати наявні інформаційні ресурси, визначити права та обов'язки як органів державної влади,

так і фізичних та юридичних осіб у цій галузі. Крім того, він може стати основою для законодавчого регулювання відносин на рівні органів місцевого самоврядування.

Отже, в результаті виконання цих завдань, з одного боку, буде підвищено ефективність державного управління та оперативної взаємодії органів державної влади між собою, а з іншого – зроблено крок до демократизації діяльності органів державної влади, забезпечення надання ефективних і зручних у використанні послуг громадянам, організації інтерактивного зв'язку громадян з органами державної виконавчої влади.

ВИСНОВКИ

1. Одним з пріоритетів побудови інформаційного суспільства є інформатизація органів державної влади та органів місцевого самоврядування, яка має сприяти прозорості та відкритості влади, підвищенню ефективності праці чиновників, якісному наданню населенню країни різноманітних інформаційних послуг органами влади, демократизації виборчого процесу, інтеграції зі світовим інформаційним простором тощо. На сучасному етапі розвитку України необхідна науково обґрунтована зміна парадигми інформаційного забезпечення всіх ешелонів державної влади, яка передбачає широке використання сучасних інформаційно-комунікаційних засобів, передусім Інтернету, на всіх рівнях державного управління, перехід усіх державних структур на електронний документообіг, об'єднання локальних мереж органів влади в інтегровану мережу, доступ державних службовців до Інтернету, а також уможливлення інтерактивної участі громадян у процесі прийняття рішень.

2. Державна служба в умовах інформаційного суспільства перетворюється на інструмент швидкого реагування на нові умови, чинники та тенденції суспільного розвитку. Одночасно з тенденціями до демократизації влади, підвищення рівня прозорості її діяльності та підзвітності перед громадянами постає вимога інформаційної відкритості органів державної влади. Е-уряд – це адаптація державного управління до нових вимог суспільного розвитку, яка включає в себе і безпосередньо послуги, які надають органи державної влади та місцевого самоврядування своїм громадянам, і інтерактивну взаємодію між ними, зокрема завдяки підтримці та впровадженню системи зворотного зв'язку за допомогою сучасних інформаційних і комунікаційних технологій. Технологія електронного урядування складається з двох компонентів – це внутрішня урядова інформаційна інфраструктура, аналог корпоративної мережі та зовнішня інформаційна інфраструктура, що взаємодіє з громадянами й організаціями. Основною вимогою до системи інформаційно-аналітичного забезпечення органів місцевої влади та органів місцевого самоврядування в

умовах упровадження електронного урядування є те, що вона повинна мати відкритий характер і забезпечувати інтерактивну взаємодію між підрозділами всередині окремої державної установи, між органами державної влади та місцевого самоврядування по вертикалі й по горизонталі, між органами влади та громадянами й підприємствами.

3. Елементами інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування повинні бути бази даних необхідної інформації, системи зв'язку та передачі даних, системи обробки даних, автоматизовані робочі місця державних службовців. Первинними елементами інформаційно-аналітичної системи є периферійні об'єктно-спеціалізовані автоматизовані інформаційні підсистеми, елементами кожної з яких є комплекси технічних засобів, до яких входить обчислювальна техніка, системне і спеціальне програмне забезпечення, колективи відповідних спеціалістів. Для розв'язання слабо структурованих завдань повинні бути розроблені окремі спеціалізовані експертні системи, які б сприяли пошуку, генерації та відбору найбільш вдалих управлінських рішень.

4. Головною проблемою інформатизації влади в Україні залишається не стільки недостатнє фінансування впровадження ІКТ, як проблема їх ефективного використання. Проект електронного уряду в Україні вже має певне практичне втілення, разом з тим слід відзначити, що в більшості сайтів органів державної влади та органів місцевого самоврядування застосовані режими рівня інформування та односторонньої взаємодії, тоді як усе ще відсутні режими двосторонньої інтелектуальної взаємодії та проведення трансакцій. У цілому для сучасного стану інформаційно-аналітичної діяльності органів влади в Україні характерне відставання технологізації процесів управлінської діяльності від сучасних потреб державного управління й сучасного рівня розвитку інформаційних технологій, а також нерозвиненість «публічної влади», прямих та зворотних інформаційних зв'язків органів державної влади і органів місцевого самоврядування з громадськістю та різноманітними недержавними джерелами масової інформації.

5. Регіональна програма інформатизації повинна враховувати ряд напрямів, які складають програму соціально-економічного розвитку регіону. Механізми організації спільної діяльності державної адміністрації області та обласної ради з реалізації Концепції інформатизації діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування повинні ґрунтуватися на принципах визначення конкретних завдань та механізмів їх вирішення в затверджених цільових програмах і планах робіт; максимального використання вже існуючих головних розробок, а також програмних, технічних засобів і новітніх інформаційних технологій; існування джерел фінансування в повному обсязі та їх надійності; затвердження термінів отримання кінцевого результату вирішення завдання; тривалості подальшої експлуатації впроваджених проектних рішень; належного рівня підготовленості персоналу розробників і користувачів.

6. Перш ніж вирішувати проблеми інтеграції інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування необхідна суттєва модернізація самих об'єктів інтеграції. Базою розробки та впровадження програми інформатизації органів державної влади та органів місцевого самоврядування є розвиток інформаційної інфраструктури, зокрема її технологічної, організаційної й кадрової складових. Удосконаленню інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади та органів місцевого самоврядування буде сприяти розробка механізму стимулювання розвитку телекомунікаційного середовища через подальше розширення складу й підвищення якості традиційних послуг зв'язку, впровадження і розвиток нових телекомунікаційних служб, інтеграцію всіх існуючих мереж зв'язку і служб у єдине телекомунікаційне середовище на базі цифрових методів передачі та обробки сигналів, створення відокремлених регіональних, відомчих, банківських і інших цифрових мереж з інтеграцією обслуговування. Механізм захисту інформаційних ресурсів повинен бути вдосконалений шляхом підвищення ефективності функціонування підсистеми інформаційної безпеки інформаційно-аналітичної системи району, яка призначена для безперервного й

комплексного захисту електронних документів і відомчої інформації на всіх етапах її життєвого циклу та будується на моделі взаємної недовіри і взаємного захисту для всіх сторін, що взаємодіють.

7. Система управління інформатизацією району має включати структурні підрозділи органів виконавчої влади, які виконують функції замовника, а також мати представництво суспільних організацій та підприємницьких кіл. З метою вдосконалення системи управління інформатизацією органів необхідно створення Регіонального інформаційно-аналітичного центру, який буде здійснювати виконавчу, контрольну та координаційну функції. Інформаційно-аналітичні підрозділи управлінь органів державної адміністрації, органів місцевого самоврядування обласного, місцевого й районного рівнів, у свою чергу, мають забезпечувати інформаційно-аналітичну підтримку прийняття рішень керівництвом органів обласної державної адміністрації та органів місцевого самоврядування, впровадження й експлуатацію програмно-технічних модулів інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, обслуговування й експлуатацію програмно-апаратних засобів, мережного обладнання засобів зв'язку.

8. У процесі реалізації програми інформатизації району необхідно розробити та реалізувати «План заходів щодо потреб забезпечення підготовки та перепідготовки спеціалістів у галузі інформатизації для потреб Тернопільського району». Рациональною структурою підготовки користувачів є вертикально-організаційна система, яка забезпечує спільне функціонування Центру підготовки програм на верхньому рівні, навчального центру на середньому рівні та систему навчання безпосередньо на робочих місцях спеціалістів організацій на кожному рівні. Пропонується створення інформаційного маркетингового центру, який буде здійснювати моніторинг стану районного ринку інформатики та прогнозувати попит, пропозиції й реальну потребу в засобах інформатики та інформаційних послугах на території Тернопільського району.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Арістова І. В. Державна інформаційна політика та її реалізація в діяльності органів внутрішніх справ України: організаційно-правові засади: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Х., 2002. 39 с.
2. Арістова І. В. Державна інформаційна політика та її реалізація в діяльності органів внутрішніх справ України: організаційно-правові засади: Дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Х, 2002. 476 с.
3. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади в Україні. К. : Ін Юрі, 1997. 300 с.
4. Андреев Э., Миронов А. Социальные проблемы интеллектуальной уязвимости и информационной безопасности. *Соц.-гуманит. знания*. 2000. № 4. С. 169–179.
5. Ант А. Чи буде самоврядування в Україні європейським? *Віче*. 1998. №10. С. 25–26.
6. Арістова І. В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти. Х. : УВС, 2000. 368 с.
7. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления: курс лекций. изд. 2-е, доп. М. : Омега-Л, 2004. 584 с.
8. Бакуменко В. Д. Прийняття рішень в державному управлінні: навч. посіб. [у 2 ч.]. К.: АМУ, 2010. Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. 300 с.
9. Балюк В. В. Стан інформатизації органів виконавчої влади як фактор до широкого впровадження електронного врядування в Україні. *Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. К. : Майкрософт, 2008. С. 11–15.
10. Баранов А. А., Родионов М. К., Жилиев И. Б. Модельный информационный кодекс для государств-участников СНГ (Проект). *Баранов В. PR-авильный выбор. Стратегия и тактика муниципальных выборов*. Бердянск, 2004. 408 с.

11. Баровська А. Євроінтеграційний процес та громадська думка: суспільно-політичний вимір. *Вісн. НАДУ*. 2007. №1. С. 31–43.
12. Бебик В. М. Політичний маркетинг і менеджмент. К.: МАУП, 1996. 144 с.
13. Бекірова А. Р. Електронне урядування на державному (центральному) рівні у Франції. Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування : зб. матеріалів наук.-практ. конф. / за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. С. А. Чукут, канд. наук з держ. упр. О. В. Загвойської. К. : Майкрософт, 2008. С. 62–69.
14. Богомолов В. О. Проблемы выработки и реализации информационной политики в современной России: Дис. ... канд. полит, наук: 23.00.02. М, 2006. 133 с.
15. Бородянський Ю. Аналіз соціальних ситуацій: міждисциплінарність, адекватність, інформаційна повнота. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2000. № 2. С. 33–42.
16. Брижко В., Цимбалюк В., Швець М. та ін. Е-майбутнє та інформаційне право /За ред. д-ра екон. наук, проф., чл-кор. Акад. прав, наук України М. Швеця. 2-е вид., доп. К.: НДЦГП АПрНУкраїни, 2006. 302 с.
17. Бритков В. Б., Дубовский С. В. Информационные технологии в национальном и мировом развитии. *Общественные науки и современность*. 2000. №1. С. 148.
18. Вайнштейн Г. Интернет как фактор общественных трансформаций. *Мировая экономика и международные отношения*. 2002. № 7. С. 21.
19. Вершинин М. С. Политическая коммуникация в информационном обществе. СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 2001. 135 с.
20. Видрін Д. І. Політика: історія, технологія, екзистенція. К.: Либідь, 2001. 432 с.
21. Вознюк К. О. Перешкоди впровадженню електронного урядування на місцевому рівні. Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування : зб. матеріалів наук.-практ. конф. / за заг. ред. д-ра наук з

держ. впр., проф. С. А. Чукут, канд. наук з держ. упр. О. В. Загвойської. К. : Майкрософт, 2008. С. 75–78.

22. Всесвітній саміт з питань інформаційного суспільства : Женева 2003 -Туніс 2005. *Підсумкові документи*. К. : Зв'язок, 2006. 131 с.

23. Гаджиев К. С. Политическая философия. М.: ОАО "Изд-во "Экономика", 1999. 606 с.

24. Гаман Т. Принципи інформаційної діяльності органів державного управління в регіонах України. *Вісн. держ. служби України*. 2004. №4. С. 45–47.

25. Голосів О. В. Введення в інформаційний бізнес. К. : Ін Юрі, 1999. 288 с.

26. Гонцяж Я., Гнидюк Н. Свобода інформації та виконавча гілка влади: Правові норми. Інституції. Процедури. К.: Міленіум, 2002. 240 с.

27. Государственная политика и управление: Учебник: В 2 ч. Ч. 1. Концепции и проблемы государственной политики и управления / Под ред. Л. В. Сморгунова. М.: Рос. полит, энцикл. (РОССПЭН), 2006. 384 с.

28. Громадський центр наукових досліджень "Північне Приазов'я". Гуменюк В. Я. Вступ до економіки, менеджменту та управління персоналом : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2008. 98 с.

29. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні: Навч. посіб. / Кол. авт.; За заг. ред. В.Рибкала, В.Тертички. К.: Вид-во УАДУ 2000. 232 с.

30. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади : навч. посіб. / за заг. ред. Н. Р. Нижник, В. М. Олуйка. Львів : Вид-во Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2002. 352 с.

31. Державне управління: Словн. - довід. / Уклад.: В. Д. Бакуменко, та ін. К.: Вид-во УАДУ, 2002. 228 с.

32. Державне управління: Словник-довідник / Уклад.: В. Д. Бакуменко (кер. тв. кол), Д.О.Безносенко, І. М. Варзар, В. М. Князев, С. О. Кравченко,

Л. Г. Штика; За заг. ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка. К.: Вид-во УАДУ, 2002.

33. Дегтяр А. О. Аналітично-організаційне забезпечення прийняття та реалізації державно-управлінських рішень : дис... д-ра наук з держ. Управління : 25.00.02. Донецьк, 2005.

34. Дегтяр А. О. Аналітично-організаційне забезпечення прийняття та реалізації державно-управлінських рішень: дис... д-ра наук з держ. управління: 25.00.02. Донецьк, 2005.

35. Дегтяр А. О. Державно-управлінські рішення: інформаційно-аналітичне та організаційне забезпечення. Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр".

36. Джига Т. В. Співпраця із засобами масової інформації: державно-управлінський аспект. *Проблеми трансформації системи державного управління в умовах політичної реформи в Україні*: Матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 31 трав. 2006 р.: У 2 т. / За заг. ред. О.Ю.Оболенського, В.М.Князева. К.: Вид-во НАД У, 2006. Т. 1. С. 409–411.

37. Дзюба М. Т. Ведення державної інформаційної політики у побудові єдиного інформаційного простору. *Збірник наукових праць Військового ін-ту Київського нац. ун-ту імені Тараса Шевченка*. 2009. №19.

38. Доповідь про стан та розвиток інформатизації в Україні за 2009 рік / Кабінет Міністрів України. К., 2009.

39. Доручення Секретаріату Президента України. 2006. № 03-02/235.

40. Електронне урядування в Україні: аналіз та рекомендації, результати дослідження / О. А. Баранов, І. Б. Жилияєв, М. С Демкова, І. Г. Малюкова; за ред. І. Г. Малюкової. К. : ТОВ "Поліграф-Плюс", 2007. 254 с.

41. Загвойська О. В. Пріоритети впровадження технологій електронного урядування для підтримки заходів адміністративної реформи. *Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. / за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. С. А. Чукут, канд. наук з держ. упр. О. В. Загвойської. К. : Майкрософт, 2008. С. 49–52.

42. Закон про місцеве самоврядування в Україні. Науково-практичний коментар. К., 1999. 398 с.
43. Закон України «Про державну виконавчу службу» від 24 березня 1998 р. *ВВР*. 1998. № 36–37.
44. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. *ВВР*. 1992. №48.
45. Закон України «Про інформацію» № 2657 – XII від 02.10.1992 р.
46. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки» № 537 від 09.01.2007 р. *ВВР України*. 2007. № 12. С. 102.
47. Закон України про Кабінет Міністрів України 2008 р.
48. Зарубіжний досвід упровадження електронного урядування / авт. кол. : Т. Камінська, А. Камінський, М. Пасічник та ін.; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. С. А. Чукут. К., 2008. 200 с.
49. Зарубіжний досвід упровадження електронного урядування / авт. кол. : Т. Камінська, А. Камінський, М. Пасічник та ін. ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. С. А. Чукут. К., 2008. 200 с.
50. Зеркин Д. П. Основы теории государственного управления. Ростов н/Д : Издат. центр "МарТ", 2000. 448 с.
51. Иванов Д.В. Виртуализация общества. СПб., 2000. С. 51–53.
52. Исполнительная власть в Российской Федерации /под ред. А. Ф. Ноздрачева, Ю. А.Тихомирова. М. : Изд-во БЕК, 1996. С. 6.
53. Карпенко О. В. Позитивні та негативні фактори впровадження інформаційних технологій в Республіці Беларусь. *Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування*: зб. матеріалів наук.-практ. конф. / за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. С. А. Чукут, канд. наук з держ. упр. О. В. Загвойської. К. : Майкрософт, 2008. С. 52–54.
54. Клімушин П. С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві: [монографія]. Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2010. 312 с.

55. Коваль Р. А. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади. *Теорія та практика державного управління* : зб. наук. праць. Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2006. № 1 (113).
56. Коваль Р. А. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади. *Теорія та практика державного управління* : зб. наук. праць. Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2006. № 1 (113).
57. Конституція України – основа подальшого розвитку законодавства: Зб.наук.прац.Вип.2. К. : Ін-т законодавства Верховної Ради України, 1997. 320 с.
58. Конституція України: Із змінами та доповненнями, внесеними Законом України від 8 груд. 2004 р. № 2222-IV. *Кравченко В. В. Конституційне право України*. К. : Атіка, 2006. С. 483–533.
59. Костров А. В. Основы информационного менеджмента: Учеб. пособие для вузов. М.: Финансы и статистика, 2001. 335 с.
60. Крига А. А. Електронний уряд як засіб взаємодії органів державної влади в Україні. *Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. / за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. С. А. Чую/т, канд. наук з держ. упр. О. В. Загвойської, К. : Майкрософт, 2008. С. 58–59.
61. Кушнарєнко Н. М. Наукова обробка документів : підручник. К. : Вікар, 2003. 328 с.
62. Луман Н. Власть. М., 2001. С. 21.
63. Мак-Камбс, Максвел. Встановлення пріоритетів: масмедії та громадська думка: Пер. з англ. К.: К.І.С., 2007. 256 с.
64. Методологія державного управління: Словн. - довід. / Уклад.: В. Д. Бакуменко, та ін. - К.: Вид-во НАДУ 2004. - 196 с.
65. Механізми прийняття управлінських рішень органами державної влади щодо соціально-економічного розвитку регіонів: монографія / Л. О. Дегтяр, О. Ю. Амосов, В. М. Мартиненко та ін.; за заг. ред. А. О. Дегтяра. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ.

66. Могильний С. Соціальний моніторинг в системі управління якістю муніципальних послуг. *Організація соціального моніторингу якості надання муніципальних послуг*: метод, матеріали. Бердянськ : АРІУ, 2005. С. 4–26.
67. Оболенський О. Ю. Державна служба: навч. посіб. К. : КНЕУ 2003. 344 с.
68. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка. М. : Азбуковник, 1999. 944 с.
69. Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка. 4 изд., доп. М.: Азбуковник, 1999. 944 с.
70. Основи інформаційних систем : навч. посіб. / В. Ф. Ситник, Т. А. Пи-саревська, Н. В. Єрємїна, О. С. Краєва; за ред. В. Ф. Ситника. Вид. 2-ге, перерос, і догов. К.: КНЕУ, 2001. 420 с.
71. Остапчук В. С. Проблеми інформаційного суспільства в Україні. *Економічні науки*. Серія «Економічна теорія та економічна історія»: зб. наук. пр. Луцького нац. техн. ун-ту. Вип. 4 (19). Луцьк, 2007. 413 с.
72. Охоцький І. Л. Електронне урядування як важливий фактор управління у адміністративному районі. *Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. К. : Майкрософт 2008. С. 79–80.
73. Охріменко О. І. Фундаментальні філософські проблеми. Конспект, виклад курсу лекцій для студ. негуманітарних фак. : навч. посіб. К. : Вид-во "ПАРАПАН", 2002. 112 с.
74. Пархоменко В. Проблеми місцевого самоврядування в Україні 1990-х років. К. : Укр. кн., 1999. 252 с.
75. Пітере, Джон Дарем. Слова на вітрі: історія ідеї комунікації / Пер. з англ. Ліщенко. К.: Вид. дім "КМ Академія", 2004. 302 с.
76. Плахотнюк Н. Г. Установча процедура діяльності Кабінету Міністрів України: моделі, провадження, правове регулювання. *Бюл. М-ва юстиції України*. 2005. № 7. С 67–77.

77. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні: Навч. посіб. / Ф. М. Рудич, Р. В. Балабан, Ю. С. Ганжуров та ін. К.: Либідь, 2008. 440 с.
78. Почепцов Г. Г. Паблік рилейшнз. К.: Знання, 2000. 506 с.
79. Почепцов Г. Г. Коммуникативные технологии двадцатого века. М.: Рефлбук; К.:Ваклер, 2000. 352 с.
80. Почепцов Г. Г. Паблік Рилейшнз, или Как успешно управлять общественным мнением. М.: Центр, 1998. 352 с.
81. Почепцов Г. Г., Чукут С. А. Інформаційна політика: Навч. посіб. К.: Знання, 2006. 663 с.
82. Про забезпечення взаємодії Кабінету Міністрів України з Верховною Радою України, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 груд. 2002 р. № 685-р із наступними змінами.
83. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лип. 2007 р. № 950.
84. Про затвердження Типового регламенту місцевої державної адміністрації із наступними змінами : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 груд. 1999 р. № 2263. *Офіц. вісн. України*. 1999. № 50. Ст. 2456.
85. Про Концепцію Національної програми інформатизації [Текст] : Закон України : за станом на 04.02.1998 р. *Верховна Рада України*. К. : Парлам. вид-во. 24 с.
86. Про Національну програму інформатизації: Закон України : за станом на 04.02.1998 р. *Верховна Рада України*. Офіц. вид. К. : Парлам. вид-во. 52 с.
87. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України : за станом на 09.01.2007 р. *Верховна Рада України*. К. : Парлам. вид-во. 32 с.
88. Про схвалення Концепції Державної цільової програми створення Національного депозитарію електронних інформаційних ресурсів України :

проект Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2008 р. - Проект Концепції формування та функціонування інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування. - Ребкало В. А. Роль інформаційних комунікацій в розбудові громадянського суспільства в Україні. *Роль інформації у формуванні ринкової економіки*: Монографія / Ю. Бажал, В. Бакуменко, І. Бондарчук та ін.; За заг. ред. І. Розпутенка. К.: Вид-во "К.І.С.", 2004. 166-190.

89. Реюперович І. В. Інформаційно-аналітична діяльність. *Енциклопедичний словник з державного управління*. К.: НАДУ, 2010. 820 с.

90. Розпорядження голови Черкаської обласної державної адміністрації. Про затвердження положення про Головне управління з питань внутрішньої політики облдержадміністрації. 2005. № 515.

91. Сафіуліна В. О. Роль електронного урядування у формуванні державної політики у курортній сфері. *Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. К. : Майкрософт, 2008. С. 60–61.

92. Семенченко А. І. Деякі питання інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного планування у сфері національної безпеки. *Наука і оборона*. 2007. № 2. С. 9–12.

93. Семенченко А. І. Проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного планування у сфері національної безпеки та шляхи їх вирішення: методичний підхід до формування адаптивних механізмів стратегічного планування та управління. *Стратег. панорама*. 2007. № 2. С. 50–60.

94. Семенченко А. І. Проблемні питання інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного планування в сфері національної безпеки та шляхи їхнього вирішення. *Реєстрація, зберігання і обробка даних*. 2007. Т. 9. № 1. С. 108–116.

95. Семенченко А. І. Проблемні питання інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного планування в сфері національної безпеки та шляхи

їхнього вирішення. *Реєстрація, зберігання і обробка даних*. 2007. Т. 9. № 1. С. 108-116.

96. Семенченко А. І. Стратегія реформування системи державного управління на засадах демократичного врядування. *Комплексний механізм антикризового стратегічного управління у сфері забезпечення національної безпеки*: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 31 трав. 2007 р.: у 4 т. К. : Вид-во НАДУ, 2007. Т. 1. С. 251–253.

97. Серьогін С. М. Державний службовець у відносинах між владою і суспільством: монографія. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2003. 456 с.

98. Синергетичні засади державного управління в умовах реформ : монографія / С. М. Серьогін. І. В. Письменний, І. І. Хожило та ін. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2007. 194 с

99. Статут територіальної громади м. Бердянська. Бердянськ, 2000. 64 с.

100. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація: навч-метод. посіб. К. : НАДУ, 2008. 184 с.

101. Телешун С. О. та ін. Політична аналітика в системі публічного управління. К., 2008. С. 38–41.

102. Укази Президента України: «Про систему центральних органів виконавчої влади», «Про зміни в структурі центральних органів виконавчої влади» та «Про склад Кабінету Міністрів України» від 15 грудня 1999 р.

103. *Философский энциклопедический словарь* /гл. ред. Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов. М. : Совет, энцикл., 1993. 840 с.

104. Хабермас Ю. Вовлечение другого. Очерки политической теории. СПб.: Наука, 2001. 399 с.

105. Чечель О. Ю. Проблеми технологізації інформаційних впливів в державному управлінні як умова формування інформаційного суспільства. *Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. К. : Майкрософт, 2008. С. 54–56.

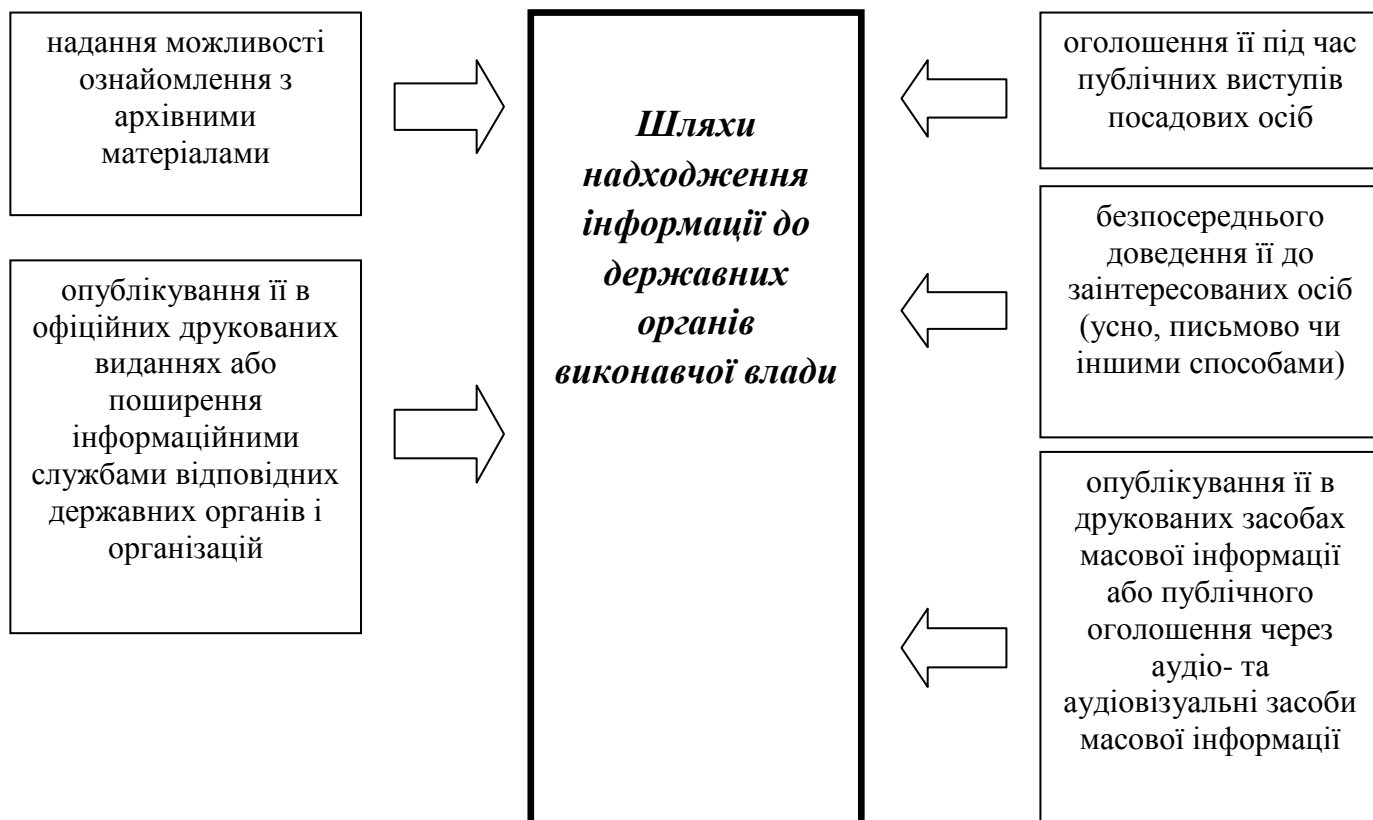
106. Чукут С. А. Електронна демократія: сутність та основні етапи. *Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. К. : Майкрософт, 2008. С. 96–98.
107. Чукут С. Інформаційна політика : навч. посіб. К.: Вид-во НАДУ, 2003. Ч. 2. 100 с.
108. Управління проектами. Навч.посібн./ П.П.Микитюк, В.Я.Брич, Т.Л. Желюк та ін.- Тернопіль, Економічна думка, 2017. – 320 с.
109. Економіка праці та соціально-трудова відносини [Текст] : навч.-метод. посіб. / В. Я. Брич, О. П. Дяків, С. А. Надвиничний [та ін.] ; за заг. ред. Є. П. Качана. - Тернопіль : ТДЕУ, 2006. - 373 с.
110. Брич В. Я. Трансформація ринку праці та її вплив на життєвий рівень населення (теорія, методологія, тенденції розвитку) : дис. – ступеня докт. екон. наук: 08.09. 01 «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика»/ВЯ Брич.–Львів, 2004.–36 с, 2004.
111. Брич В. Я., Шевченко І. Б. Регіональний ринок праці //Тернопіль: Підручники і посібники. – 2003.
112. Брич В. Я., Борисяк О. В. Інноваційні технології формування персоналу підприємств в умовах оптимізаційного розвитку. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія “Економіка”. 2017. Вип. 2 (50). С. 172-179.
113. Брич В. Я., Колодницька О. З. Людські ресурси як чинник забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Інноваційна економіка. № 4. 2015. С.72-76.
114. Брич В. Я., Смачило І. І. Соціальна відповідальність вітчизняних підприємств //Технологический аудит и резервы производства. – 2014. – Т. 5. – №. 2. – С. 36-39.
115. Брич В.Я. Роль міграції робочої сили у формуванні світового ринку праці [Електронний ресурс] / В.Я . Брич, О.А. Оливко // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций : региональный аспект. – 2010. – С. 737-739.

Додаток А

**Показники інформаційного процесу в Тернопільській обласній
державній адміністрації**

Показники	Роки									
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Загальна кількість документів, док	25608	29704	31027	34500	40615	37753	41252	39260	42680	45449
Кількість інформації, яка пройшла обробку, I(X) Кбайт	102432	118816	124108	138000	162460	151012	165008	157040	170720	172463
Кількість актів поєднання інформації укладачем, іп	2275911	3062400	3341328	4131375	5726010	4947347	5907057	5350266	6323161	6226720
Кількість актів поєднання інформації організацією. п*10 ⁴	1,5	2,02	2,2108	2,>73	3,78	3Д7	3,9	3,5	4,17	4,78
Кінетичний параметр, а с"	82,79	111,40	121,54	150,28	208,29	179,96	214,87	194,62	230,01	246,36
Енергетичний еквівалент інформаційних процесів, f*-10 ⁻⁹ Дж	8,19	9,51	9,93	11,04	12,99	12,08	13,2	12,56	13,66	13,89
Інтенсивність обміну інформацією /*10 ¹² Дж/с	0,68	1,06	1,21	1,66	2,71	2,17	2,84	2,4	3,14	3,79

Додаток Б

**Шляхи надходження інформації до державних органів виконавчої
влади**

Додаток В

Організація роботи загального відділу Тернопільської обласної державної адміністрації (станом на 2018 рік)

